

III. ULUSLARARASI İŞÇİ FİLMLERİ FESTİVALI

**FESTİVAL
GAZETESİ**

1 - 10 MAYIS 2008

25 ÜLKE / 50 FİLM

EMEĞİ GÖREN KAMERA SOKAĞA ÇIKAN SİNEMA

Emeğin kamerası, sokağın sineması

2006 yılında "Neo-liberalizme Karşı Direniş Öyküleri", 2007 yılında "Yoksulluk Umud Direniş" demistik. 2008 yılında da "Emeği Gören Kamera, Sokağa Çıkan Sinema" diyerek Uluslararası İşçi Filmleri Festivali'nin üçüncüsünü 25 ülkeden 50 film ile açıyoruz.

2006 yılının 1 Mayıs'ında, İstanbul ve Ankaralılar "yarışmasız" ve "bilet-siz", hiç de alışık olunmayan bir film festivali ile tanıştı. İstanbul ve Ankara'dan sonra, aynı yıl içinde İzmir, Adana, Mersin, Bursa, Bolu, Artvin, Kocaeli, Eskişehir'de on binlerce izleyici 20 ülkeden 40 filmi izledi.

Dolup taşan salonlarda filmleri ayakta seyredenler, Neo-liberalizme karşı direniş öykülerini sevdi.

2 Mayıs 2006 gecesi İstanbul'da Vedat Türkali'nin 1500 kişiye yaptığı unutulmaz konuşmayı...

Yönetmen Yavuz Özkan'a 'Maden' filmi için Çetin Uygur'un 28 yıl sonra kendi deyişleriyle "gecikmiş" teşekkürünü...

Festival açılışını bizimle paylaşanlar sevdi...

Hindistan'dan Güney Afrika'ya, ABD'den Güney Kore'ye kadar yurt dışından gelen 15 yabancı belgeselci konuğumuzu...

Festivalimizle birlikte Anadolu'yu il il gezen değerli yönetmen dostlarımız Sırrı Süreyya Önder, Ömer Uğur, Yüksel Aksu, Ezel Akay'ı...

Karşılaşanlar sevdi...

2 Mayıs 2007'de bu kez Beyoğlu Emek Sineması'nda festivalin açılış töreninde, 1 Mayıs'ın Taksim Meydanı sığağından çıkıp gelen konfederasyon başkanları, sendika başkanları, yabancı konuklarımız, sinemacılar, sinema sevenler, emekten yana olanlar buluştu...

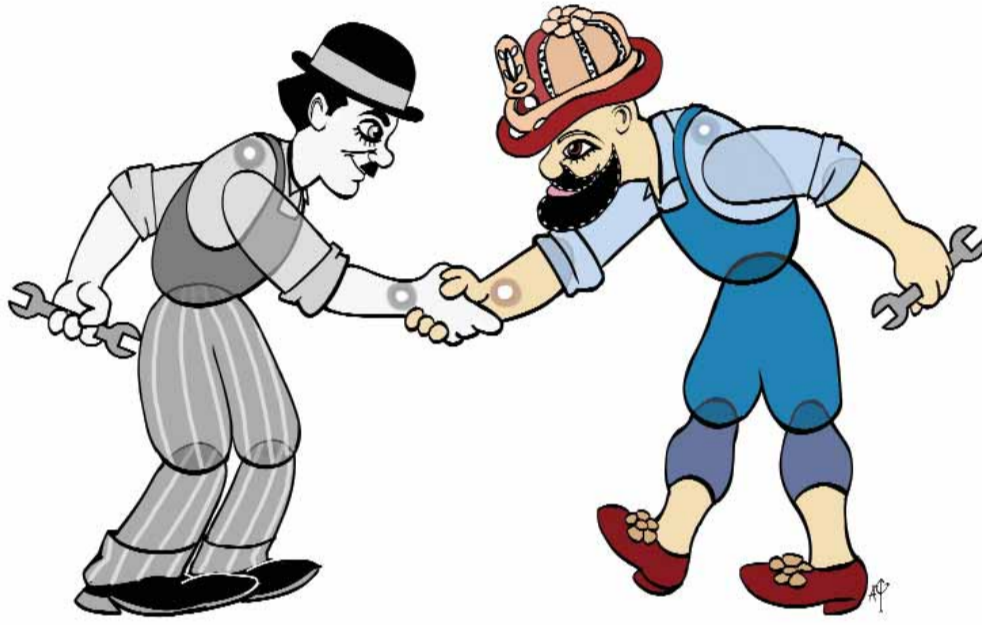
Bizler de yaptığımız şeyi çok sevдик...

Her yıl, setlerde çalışan tüm sinema emekçilerini hatırlayan tek festival olmanın haklı gururunu yaşıyoruz. Sinemanın da, festivallerin de perdede

görünen sinema emekçileri yanında, görünmeyenleri de unutmaması gerektiğini düşünüyoruz.

Sinemanın film dağıtım tekellerinin insafına bırakılmış olduğunun, yönetmenlerin film yaparken "acaba izleyiciye ulaşır mı? kaygısı taşıdığına farkındayız...

Diğer yandan, yıl boyunca tüm Türkiye'yi sinema salonuna çevirerek, emekten yana sinemayı dağıtımcılara, büyük salon zincirlerine mecbur bırakmayan izleyici ile filmleri buluşturacak bir seçeneğin yaratılabildiğinin

farkındayız...

Dünyanın dört bir yanından gelen, emeğin, yoksulluğun, mücadelenin öyküsünü anlatan, "emeği gören kamerasının" vizöründen çıkmış filmlerle, görünmeyenleri gösterme yolunda küçük ama anlamlı bir iş yaptığımızın farkındayız...

Birçok gönüllünün katılımıyla seçilen, tercüme edilen, altyazıları tamamlanan filmlerimizden bir kısmı, dayanışma amacıyla sendikalara, demokratik kitle örgütlerine, emekten yana örgütlere iletiliyor. Artık birçok

sendikanın, örgütün, eğitimlerinde, etkinliklerinde, yaz kamplarında bu filmleri kullandıklarını biliyoruz. Festivalin sürekliliğinin farkındayız...

Festival onlarca kişinin ve örgütün gönüllü katkıları ile gerçekleşiyor. Dayanışmanın önemini farkındayız... Birbirinden farklı ama emekten yana olmak konusunda ortaklaşan birçok kişi ve örgütün varlığının, festivali gerçekleştiren sinerjiyi yarattığının farkındayız...

DİSK'ten Sine-Sen, Birleşik Metal-İş, Türk-İş'ten Hava-İş ve Petrol-

sinemacı dostlarımız, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanlığı desteği ile yürütüyorlar. Nisan ayında başlayan ve bir ay sürecek olan sinema atölyelerine her iki ilde de azımsanmayacak bir katılım oldu. Atölyelerle sinemanın ve görüntünün gücünün farkında olanlarla, bu gücü emekten-ezilenlerden yana kullanmak isteyenlerle çok özel bir bağ ve iletişim kurduk. Farkındayız...

Dostluk Yardımlaşma Vakfı üyelerinin çabaları ile Unutturulanlar dizisi adı altında dört adet "sözlü tarih" çalışması yapıldı. Dostlarımız Yeni Çeltik, Fatsa ve Maraş'tan sonra Tariş'in filmini yaptılar. 'Tariş' filminin Türkiye'deki ilk gösterimini festivalimizde yapacağız. 'Tariş, Gültepe, Çimentepe Direnişleri' festivalimizin açılış filmi olacak. Unutturulanları, unutturulmak istenenleri hatırlatmak adına yapılan bu ve benzeri çalışmaların, özgür, adil, barış içerisinde ve onurlu bir toplumsal yaşam için önemini farkındayız...

"Sinemanın salonlara kapatılmaması gerekir" dedik. Festivalimizin birinci ve ikincisinde az da olsa, mahallelerde, meydanlarda, parklarda, açık hava sinemalarında film gösterimleri yaptık. Bu yıl ise SİNEMAYI SOKAĞA ÇIKARMAK en önemli hedefimiz. Bu yıl, festivalin gerçekleştiği tüm illerde sinema salonları yanında tam da toplumsal yaşamın sürdüğü yerde, sokaklarda filmler izleyicileri ile buluşacak. Yaşamın sokakta olduğunun, sinemanın ise yaşamın orta yerinde olması gerektiğinin farkındayız.

Farkındayız...

Farkındayız ki, hâlâ eksiklerimiz var, kat ettiğimizden daha uzun bir yol var bizi bekleyen...

Yine farkındayız ki daha iyisini ön yargılardan uzaklaşarak ve dayanışma ile hep beraber yapabileceğiz. Sokaklarda görüşmek üzere...

**Festival Düzenleme Komitesi adına
ÖNDER ÖZDEMİR**

Teşekkürler...

Bu yıl festivalimizin üçüncüsünü, festival gazetemizin ise ikincisini hazırlamanın heyecanı içindeyiz. Festival gibi gazete de gönüllü dostlarımızın emeğiyle ortaya çıktı. Karikatürist Hicabi Demirci geçen yıl olduğu gibi bu yıl da büyük bir özenle kapak çizimi

mini hazırladı. Sayfalarımızın görsel yönetmenliğini bu yıl yine Hakan Bayhan üstlendi. Gece geç saatlerde Ferdi Çiloğlu onun görevini devraldı. Aramıza bu yıl katılan Candemir Muradoğlu, gazete için tam bir acar muhabir olarak çalıştı. Mehmet Tok, Çiğdem

Çıdamlı, Tuğçe Çetin, Güvenç Küçükçok, Mehmet İren ve Pınar İlkiz yazı ve çevirileriyle gazeteye katkıda bulundu. Songül Çiçek mesai saatlerinden sonra çalıştığı işyerinde gazete için mailleşmeler ve araştırma yoluyla filmlerin bulunmaz fotolarını bile bul-

du. Genç yetenek Alaattin Timur söyleşiler için fotoğrafları çekti. Pınar Hocaogulları Nevra Erten, Önder Özdemir röportajlar ve yazılar konusunda destek verdi. 'Can' Yase-min Daşar, bu yıl da gazetenin en angarya işlerini yaptı, sabırla ve hayat neşesiyle bi-

ze destek oldu. Gazete için sabahladığımız günlerde Mustafa Eberliköşe onca işinin arasında karnımızı doyurmak gibi ulvi bir görevi yerine getirdi. Gelecek yıl bu sayfalarda tekrar görüşmek üzere...

**Editörler DİNÇER ASLAN
ve MAHMUT HAMSİCİ**

İletişim: İstanbul Halkevi: İstiklal Caddesi Orhan Adli Apaydın Sokak No:34 Beyoğlu/ İstanbul Telefon: 0212 245 82 65 Fax: 0212 245 70 10 Halkevleri Genel Merkezi: Konur Sokak No: 8/9 Kızılay / Ankara Telefon: 0312 419 27 17 Fax: 0312 419 32 07 E-posta: laborfest@sendika.org Web: www.laborfest.sendika.org (İngilizce) www.festival.sendika.org (Türkçe)

HALKEVLERİ BÜLTENİ, Sayı: 2008/2 Nisan 2008, Yaygın süreli yayındır, 3 ayda bir yayımlanır, ücretsizdir, Halkevleri Derneği adına Sahibi: Genel Başkan Abdullah Aydın, Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Genel Sekreter Ender Büyükcülha, İdare Merkezi: Konur Sk. 8/9 Kızılay/ANKARA Tel. (312) 419 27 17 Basım Yeri: Sinerji Basın Yay. ve İlet. Hizm. A.Ş. Baskı Tesisleri - Kocaeli, Basım Tarihi ve adedi: 28.4.2008 5 bin adet basılmıştır

Sinema sokağa, emeğin yanına!

Charlie Chaplin'in 1936 yılında yaptığı 'Modern Zamanlar'ı 1929 büyük ekonomik yıkımı ve sonuçlarını anlatır. Üretimin otomasyonu, işçilerin çalışma koşulları, yemek, içmek gibi insani ihtiyaçların dahi vaktin nakit olduğunu savunan sistemin yeni buluşlarıyla kapitalist endüstrileşmenin vardığı noktadan anlatır. Kimi zaman büyük çarklar arasında tamirat yapan bir işçi, kimi zaman yemek yediren robotun denek işçisi ve kimi zaman da bant sisteminde vida sıkarak çalışan bir işçidir Şarlo bu filmde. Chaplin'in ileri görüşlülüğü 'Büyük Diktatör'de yeniden doğrulanacaktır ancak bu filmi izlediğimizde bugünün dünyasına dair bir film izleriz, hâlâ... Şarlo sokağa da çıkar bu filmde. İronik bir dille aktarıldığı üzere düşen kızıl bir bayrağı taşıyan de insanlar onun peşinden gideceklerdir. Chaplin'in niyeti bellidir. Yükselen ekonomik krize ilişkin yükselen bir muhalefeti Şarlo'nun meşrebince sinemaya yansıtır.

Sokağa çıkma çoğu zaman gerçekçilikle beraber anılır. Yeni gerçekçilerin kamerası sokağa, günün ışığı altında ve amatör oyuncularıyla çıkar. 2. Dünya Savaşı sonrası, yoksul Roma mahallelerinde geçen filmde uzun süredir işsiz Antonio, yeni işi için aldığı bisiklet çalınca, oğluyla beraber sokaklarda aramaya başlar bisikletini. Yönetmen Vittorio De Sica'nın 1948 yılında yaptığı 'Bisiklet Hırsızları' filmi, 2. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan ve yine bugüne dek pek çok ülke ve yönetmen sinemasını etkileyen, yeni sinema hareketlerinin oluşmasına neden olan İtalyan yeni gerçekçiliği için bir başlangıç filmi ya da manifesto filmi kabul edilir. Vittorio de Sica ile birlikte çalışan 'Bisiklet Hırsızları'nın senaristi Cesare Zavattini, öykü yerine gerçekliği arayan, araştıran bir sinemanın gerekliliğini belirtir.

Gerçeklik arayışı ve sinemanın görünür olmayan gerçeği görünür kılama çabası ve ticari sinemanın, televizyonun dışında kendine bir alan açmasına sinema tarihinden bir diğer örnek 1950'li yılların ikinci yarısından itibaren ürünlerini veren İngiliz Özgür Sinema (Free Cinema)'dır. İngiltere emekçi sınıfının yaşam koşullarına, sorunlarına gerçekçi bir bakış taşır Özgür Sinema. "Gerçeklik, gerçek olan şeylerin değil, onların gerçekte ne olduklarının gösterilmesi işidir" diyerek filmler yapan Lindsay Anderson, Tony Richardson ve Karel Reisz bir yandan İngiliz Belgesel Okulu geleneğinden, dönemin politik atmosferinden etkilenirken günümüz İngiltere'sinin önemli yönetmeni Ken Loach'un sürdürdüğü bir geleneğin de parçası olurlar.

Sinema tarihinde yaşanan toplumsal ve ekonomik atmosfere paralel bir biçimde çoğu zaman dönemin ruhunu, siyasal düşünsel birikimini yansıtan

filmlerle tarihi, toplumsal mücadeleler tarihini takip etmek mümkündür.

1960'lı yılların sonuna gelindiğinde Latin Amerika'da yazılı ve görsel manifestolarla ortaya çıkan Üçüncü Sinema hareketi en önemli görsel manifestosunu, Fernando Ezequiel Solanas ve Octavio Getino 1968 yılında 'Kızgın Fırınlardan Saati'yle gerçekleştirir. 1966 Arjantin'deki askeri darbe koşullarında yapılan gizli çekimleriyle, gizli gösterimleriyle, tartışmalarıyla, mektuplardan, söyleşilerden, belge görüntülerden yararlanarak Latin Amerika'nın ezilen halklarını, emekçilerini ve devrimcilerini anlatan 'Kızgın Fırınlardan Saati'nin bir amacı da izleyiciye yöneliktir. İzleyicinin pasif bir konumdan çıkmasını ister.

Türkiye'de emeği gören sinemanın örnekleri arasında; Ertem Göreç'in 'Karanlıkta Uyananlar'ı, Duygu Sağıroğlu'nun 'Bitmeyen Yol'u, 1970'lerle beraber Lütfi Akad'ın göç üçlemesini oluşturan 'Gelin-Düğün-Diyet'i, Yılmaz Güney'in gerçekçi filmleri, Yavuz Özkan'ın 'Maden' ve 'Demiryol' filmlerini, Ömer Kavur'un 'Yusuf ile Kezan'ını ve yine Çukurova'da pamuk işçilerini anlatan Yılmaz Güney'in 'Endişe'si ve Erden Kırıl'ın 'Bereketli Topraklar Üzerinde'sini saymak gerekir.

Bugün, ülkemiz ve dünya sinemasının bu önemli emekçilerinin izinden giderek filmler yapan ya da bu filmleri seyirciyle buluşturmak için alternatif dağıtım kanalları yaratma uğraşı verenlerin varlığı, etkili ve yaygın bir iletişim aracı olan sinemanın egemen değerleri üreten ticari örnekleri dışında bir eleştiri ya da muhalefet üretilebileceğinin de varlığına işaret eder. Gerçekten de bugün tiyatro salonlarının, sinema salonlarının bir bir kapandığı, alışveriş merkezlerinin bir bir açıldığı, kültürsüzleşmenin hakim kılındığı, emekçinin görünmez olduğu bir dönem-

den geçerken bu muhalefet daha da anlamlı olmaktadır.

İşçi Filmleri Festivali bu muhalefetin bir parçası olarak farklı ülke sinemalarından emeği gören ve sokağa çıkan bir sinemanın izinden giderek örneklerini seçti, seçiyor. Yine bu sinema tarzının temsil ettiği değerleri taşıyan sanatçı ve aydınların biyografilerine yer veriyor. 1 Mayıs tarihinden başlayarak emekçilerle sokaklara, meydanlara çıkıyor. Sinema, tarihinin başlangıcında olduğu gibi sokaktaki insanın ulaşabildiği, ulaşamayanlar için sinemanın gezdiği/gezdirildiği bir dönemi çağırıyor biçimde İşçi Filmleri Festivali'nin alternatif gösterim olanakları yaratma hedefi doğrultusunda işyerlerine, sokaklara, meydanlara çıkıyor.

Fernando Solanas, 1968 yılından sonra 2000'li yılların başında yaşanan ekonomik krizle birlikte yeniden belgeseller yapmaya başladı. Arjantin'in krizine tarihsel bir bakış olan 'Yağma Anıları' (Memoria del Sagedo, 2004) umudu kaybetmediğini gösterircesine aktardığı direniş hikayelerinden oluşan 'Hiç Kimselerin Onuru' (La Dignidad de los Nadies, 2005) belgesellerinden sonra festival kapsamında ilk kez gösterilecek Uykudaki Arjantin (Argentina Latente, 2007) ülkesiyle ilgili üçlemenin son filmi olacak.

Neoliberalizmle beraber gelen özelleştirmeler, sosyal güvenlik haklarının budanması, çalışma koşullarının baskıcı bir nitelik kazanması, yoksul insanların yaşam koşullarını etkileyecek, yerlerinden edecek umarsız politikaların yürütülmesi, yeni bağımlılık ilişkilerinin üretilmesi ve bu siyasi ve ekonomik politikalara eşlik eden ırkçı, gerici söylemler günümüz kapitalizminin yansımalarıdır. Hindistan'da milyonlarca insanın yaşamını etkileyen baraj yapımını anlatan 'Boğulmak' filminde, 'Borçlan-

ma, Tavuk ve Yumurta' filminde, 'Arka Bahçede Yıkım' belgeselinde, Meksika'nın serbest bölgesini konu edinen 'Fabrikalar Kenti'nde (Maquilapolis), Kore'li sendikacıların gerçekleştirdiği 'Büyük Birader Bizi İzliyor'da, Tuzla Tersanesi'ni mercek altına alan belge filmlerde bu sürece tanıklık ediyoruz.

İşçi Filmleri Festivali'nde bu yıl Türkiye'nin yakın tarihine Fatsa'yı, Maraş'ı, Yeni Çeltik'i anlatan Unutturulanlar belge filmleri dizisiyle, 68'li gençlerin verdikleri mücadeleye ise Devrimci Gençlik Köprüsü'yle yakından bakıyoruz.

Devrimci Gençlik Köprüsü, 68'li gençlerin Zap suyuna yaptıkları köprü'nün Türkiye'deki eşitsizliklerin karşısına dikilen gençlerin hayallerini gerçekleştirme arzusunun somut hali oluyor. Belgeselde görüleceği üzere, bu köprüyü değerli kılan; o güne dek insanların ölümüne neden olan, hayatları zorlaştıran Zap'ın iki yakasını birleştirerek bu sürece son vermesi değildir sadece.

Aynı zamanda orada yaşayan halk için Denizler'in yaptığı bir köprüye dönüşerek, bir dönemin ruhunun, kolektif iş yapma deneyiminin ve devrimci gençlerin memleket gerçekliğine dair ufuklarının açılmasının da sembolü de olur Zap köprüsü.

Bir yandan geçmişte ve günümüzde Afrika'da uygulanan sömürgeci politikaların nereye evrildiği Afrika sinemasının önemli ismi Osman Sembene'nin 'Borrom Sarret'inden 'Darwin'in Kabusu'na uzanırken, bir yandan da bir kıtadaki değişimlerin emekçilerden yana olmadığını gözler önüne serer bu iki film. Tıpkı Orhan Kemal'in 'Bereketli Topraklar Üzerinde' romanından Erden Kırıl'ın aynı adlı filmine ve günümüze dek geçen sürede Çukurova'da yaşamın değiştiğini söyleyememiz gibi... Çukurova'yı anlatan iki film, Yılmaz Güney'in 'Endişe'si ve Erden Kırıl'ın 'Bereketli Topraklar Üzerinde' filmlerinde Çukurova'daki tarım işçilerinin durumu, belgesel görüntülerin de yer aldığı, gerçekçi biçimde betimlenir. Çukurova bereketli toprakların adıdır ve bereketli topraklar sömürünün de adı olur...

Sadece Afrika, sadece Latin Amerika, sadece Çukurova, sadece günümüz Tuzla Tersaneleri değildir işçi sınıfı mücadelelerinin geçtiği, işsizliğin, yoksulluğun hüküm sürdüğü coğrafyalar... İspanya'nın Kuzey'indeki Vigo tersanelerinde de durum farklı değildir. İşsizlikle mücadele etmeye çalışan eski tersane işçilerinin yaşam mücadelesini anlatan 'Güneşli Pazartesiler' bize yaşanan deneyimleri aktarırken kapitalizmle beraber kaybolan insani değerleri de hatırlatıyor.

Şairin "güneşli günler göreceğiz çocuklar" deyişini akıldan çıkarmadan sinemaya yansıyan gerçekleri hep birlikte takip edebilmek dileğiyle...

SERAY GENÇ

İşçi filmlerinin bitmeyen yolculuğu

Geçen yıl düzenlenen 2. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali, emeğin bitmeyen serüvenini Türkiye'nin dört bir yanına taşıdı. 20 ayrı ülkeden 40 filmin izleyiciyle buluştuğu festivali binlerce kişi izledi. İşçi Filmleri Festivali bu yıl da yolculuğuna geçen yıl kaldığı yerden devam edecek. Emeğin ortak sorunları ve mücadelesi festivalde izleyicilerle buluşacak

Festival, 14 Aralık'ta Izmit'teydi (üst ve solda). Memet Ali Alabora ve Halil Ergün festivalin konukları arasındaydı.

Festival, 1 Kasım'da başlayan Antakya ayağında yaklaşık 3000 izleyiciyle buluştu. Grevdeki Telekom işçileri festivalin üçüncü gününde gösterimlere katıldı (üstte).

6 Mayıs'ta Mersin'de düzenlenen festivalin açılış gecesine ilgi yoğunluğu (solda).

2. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali 7 Mayıs'ta Bolu (altta), 1 Aralık'ta ise Eskişehir'e konuk oldu (altta). Eskişehir'de 7 gün süren festival boyunca işçi filmleri 2500 izleyiciyle buluştu.

Geçen yıl 1-7 Mayıs tarihleri arasında Ankara, İstanbul ve İzmir'de düzenlenen 2. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali Aralık ayına kadar geçen süre içerisinde onlarca ilde binlerce izleyiciyle buluştu. 5 Mayıs'ta Adana'da, 24 Mayıs'ta Samsun'da, 1 Temmuz'da Gonen'de, 3 Aralık'ta Kıbrıs'ta, 28 Aralık'ta Trabzon'da binlerce izleyiciye ulaştı. Festivalin açılış programlarında ve çeşitli ayaklarında; yönetmen Ömer Uğur, Mustafa Alabora, Memet Ali Alabora, Necmettin Çobanoğlu, Nur Süreter, Vedat Sakman, Timur Selçuk ve Halil Ergün gibi isimler festivalin çeşitli ayaklarında izleyiciyle buluştular. "Yoksulluk, Direniş, Umut" temasıyla gerçekleştirilen 2. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali, Halkevleri, DİSK Basın-İş, DİSK Sine-Sen, Türk-İş Hava-İş, Türk-İş Petrol-İş, DİSK Birleşik Metal-İş ve Sendika.org tarafından düzenlendi.

Festivalin Bursa ayağı (üstte) 15 Kasım'da Orhangazi Parkı'ndan A. Vefik Paşa Tiyatrosu'na kadar yapılan bir yürüyüş ve ardından gerçekleştirilen bir kokteyle başladı. Kokteylede Vedat Sakman bir dinletiyi gerçekleştirdi. 10'a yakın salonda gösterimlerin gerçekleştirildiği festival, 21 Kasım'a kadar devam etti.

21 Kasım günü İzmir'de başlayan İşçi Filmleri Festivali (altta), Halkevleri ve Kocak Belediyesi ortak çabalarıyla düzenlendi. Açılış programında yönetmen Ömer Uğur ve Oyuncu Mustafa Alabora'nın da katıldığı bir söyleşinin gerçekleştirildiği festival, 26 Kasım günü sona erdi.

'İşçilerin ahlakından etkilendim'

İspanyol yönetmen Fernando de Leon Aranoa, 'Güneşli Pazartesiler'in bir işçi direnişine şahitlik yapması ve işçilerin dayanışma ruhunu görmesinden sonra ortaya çıktığını söylüyor

Neden İspanya'daki işsizlik ile ilgili bir film çektiniz? Ya da film sizce de işsizlikle mi ilgili?

Eninde sonunda filmin teması işsizlikle ilgili, bu durumda olan bir grup insanı anlatıyorum. Ama yapmak istediğim, hikayeyi bir karakterin bakış açısından anlatmaktı. İnsanların hikâyesini anlatmak istedim. İşsiz kaldığımızda ne olduğu, bunun evdeki yaşantımızı, eşimizi nasıl etkilediği gibi şeylere ağırlık vermek istedim. Bu durumdaki insanların nasıl acı çektiğini ve bununla birlikte gelen dramı da keşfetmek istedim. Ama tabii her şeyde olduğu gibi bunun da içindeki mizahı atlamadan. Bu durumda olup da hâlâ gülebilen insanlar var sonuçta.

"Güneşli Pazartesiler" çok yerel bir film ama evrensel çapta bir kitleye hitab ediyor.

Başka ülkelerde gösterildikten sonra ben de artık böyle düşünmeye başladım. Bence filmle ilgili yerel olan şey filmin yüzeyinde bulunuyor. Şehir çok somut. Filmdeki karakterlerin giyinme tarzı Kuzey İspanya'nın tarzına çok benziyor. Ama bence filmin içeriği evrensel. Karakterlerin korkuları, güvensizlikleri, gururları, onurları, her şeyin en dipte gözüktüğü zamanlarda bile kendilerine olan saygıyı korumaya çalışmalarını bence gayet evrensel.

Film gerçek bir hikâyeye dayanmasa bile arkasında birçok gerçek olay yatıyor. Anlattığınız hikâyede bunların kaç tasvir edildi?

Film tek bir gerçek hikâyeye dayanmıyor, aksine binlerce gerçek hikâyeye dayanıyor. Filmdeki her küçük parça farklı bir yerden geliyor. Mesela filmin adı altı ya da yedi yıl önce Fransa'da işsizlerin yaptığı bir grevden geliyor. Ayrıca filmi çektiğimiz yer olan Vigo'daki rihtim işçilerinin kovulması dahil birçok kişinin yaşadığı olaylarla il-

gili de bilgi topladım. Gijon'da kovulan 90 işçinin ve kovulmayan 300 işçinin tepkileriyle ilgili de bilgi edindim. Elimde bir BetaCam ve bir arkadaşla Gijon'a gidip rihtimdeki işçilerle bir hafta geçirdim. Yaptığımız çekimler "Güneşli Pazartesiler" in girişinde bulunuyor. Ama asıl önemli olan bu insanların iş ahlakına şahit olmaktı. Gijon'a yaptığım gezi bu filmi şekillendirdi. Dayanışma içinde olmanın anlamını ve yaptığımız işi birey olarak değil bir grubun bakış açısıyla savunmanın ne demek olduğunu anladım. Bunları Gijon'da gördüm ve filmde Javier Bardem'in canlandırdığı Santa karakterinde bunları görebilirsiniz. Filmdeki diyalog Gijon'daki işçilerden bire bir alınmıştı.

Filmi İspanya'nın kuzeyindeki Galicia bölgesinde çekmeye karar verdiniz. Filmin mesela Madrid gibi bir şehir yerine burada daha iyi çekileceğini düşünmeniz sebebi neydi?

Bir gazetede şöyle bir haber vardı; geçici olarak işten çıkarılan beş kadar kişi vapuru kaçırıp nehrin ortasında durmuş ve görüşme talebinde bulunmuş. Yine de İspanya'nın kuzeyinde ya da Avrupa'nın kuzeyinde herhangi bir endüstri şehri olabilirdi. Bu şekilde olan bir şehir aradım ama aynı zamanda kendi gibi karakterleri de olan bir şehir olacaktı. Endüstrileşmiş ama çekici gözükmeyen bir şehir, aynı zamanda çok güçlü, sert, çetin ve karakteri olan bir şehir. Filmdeki karakterler gibi.

Araştırma yapmadan önce kafanızda belli bir fikir var mıydı? Araştırmamız boyunca gelişen olaylar filminizin seyrini değiştirdi mi?

Bu çok uzun bir süreçti ve Ignacio ve ben hikâyeyi birçok kez değiştirdik. Hikâye gazetede gördüğümüz vapuru kaçırma hikâyesiyle başlıyordu. Biz hikâyeyi anlatmak istedik ve filmin yüzde 80'i o vapurda geçecekti. Ama son-

radan farkettiler ki filmin ilk 20 dakikası hariç her şey o vapurda gerçekleşirse, karakterleri istediğimiz kadar genişletemeyecektik.

Javier Bardem'in filmdeki yeri o kadar merkezi ki filmi onsuz düşünmek imkânsuz. Bardem hangi noktada filmin yapım aşamasına dahil oldu?

Kendisi gruba dahil olan ilk aktördü. Ben senaryoyu çoktan yazmıştım ama belirli bir aktör düşünmemiştim. Ama San Sebastian Film Festivali'nde "Karanlıktan Önce" filmi görünce Javier'in istediği her şeyi yapabileceğini düşündüm. O inanılmaz. Böylece festivalde kendisine fikrimi sundum ve kulağına hoş geldi. Film çekmeye başlamadan birkaç ay önce birlikte çalışmaya başladık, birlikte senaryonun üstünden geçtik. Çok sıkı çalıştı. Çok büyük bir yeteneği olmasının yanı sıra şöhretine sırtını yaslamış bir aktör değil. Santa karakteri ile ilgili her şeyi bilmek istedi. Rihtimlerde çalıştı. Gemi yapımının bütün sürecini öğrenmek istedi.

Onun karakterinin bir kaynakçı olmasına karar vermiştik, o da gidip kaynak yapmayı öğrendi.

Filmi Ken Loach ya da Mike Leigh'nin filmlerine benzetenler var. Siz bu yakınlığı hissediyor musunuz?

Bu çok nazik bir iltifat çünkü onlar benim için çok büyük yönetmenler. Ancak ben gerçek bir sinefil değilim. Demek istediğim sinemayı seviyorum ama diğer filmlere referans aramıyorum ya da filmlerdeki biat fikrini sevmiyorum. Ben İtalyan yeni gerçekçiliği gibi karakterlerin bakış açısından anlatılan filmleri seviyorum. Onlar sosyal temaları ve gerçek ilişkileri araştırıyor. Aynı zamanda senaryolarına mizah duygusu katıyorlar ve karakterleri şakacı bir zarıflıkla işliyorlar. Bunu özellikle Ettore Scola olmak üzere 1950'lerin İtalyan filmlerinde seviyorum.

Politik bir düşünce yapınız olduğu çok açık. Bu politik görüşleri nasıl oluyor da vaazlara başvurmadan filminizin içine yedirebiliyorsunuz?

İdeolojik terimlerle ya da politik söylemlerle düşünmeyi sevmem, filmlerim de o kadar politik olduğunu düşünmüyorum. Filmlerimin ilişkilerden bahsettiğini düşünüyorum. Bence bir filmi politik söylem olarak kullanmak büyük bir hata. Bir film duygusal olmakla yükümlüdür ve dünya ile ilgili söylemek istediğiniz şey ikincil olmalıdır. Bana herhangi bir fikri aşılamaaya çalışan bir film izlediğim zaman alınmış hissedirim. Seyirci zaten yeterince akıllı, buna tenez-zül etmemeleri gerekir. Bence bu tarz politik fikirlerin tonu çok iyi ayarlanmalı. Mesela "Güneşli Pazartesiler"de benim için ahlak ya da politika ile ilgili en iyi tartışmalar Santa'nın suretinde gerçekleşti. Santa bardayken Reina, "Şimdi bu bara geliyorum ama eğer karşıdaki daha ucuza içki satarsa ona giderim" diyor. Santa ise, "Orada içkileri bedava bile verseler buraya gelmeye devam ederim" diyor. Bence bu politik bir tartışma ve bir vaizden ziyade bir karakterin kelimeleri ile ifade ediliyor.

Indiewire'daki İngilizce orijinalinden çeviren: PINAR İLKİZ

Güneşli Pazartesiler

Yönetmen: Fernando León de Aranoa

Senaryo: Ignacio del Moral

Görüntü Yönetmeni: Alfredo Mayo

Müzik: Lucio Godoy

Oyuncular: Javier Bardem, Luis Tosar, Jose Angel Egido, Nieve De Medina

2002, 113", İspanya

Bu, sürekli pazar gününü yaşayan, pazartesilerini güneş altında geçiren insanların öyküsüdür. İspanya'nın liman şehri Vigo'da kendilerini bir anda işsiz ve istenmeyen kişiler olarak bulmuş olan bir grup orta yaşlı arkadaş, işsizlikle mücadele etmenin umutsuzlu-

ğunun üstesinden gelmeye çalışmaktadırlar. Şehrin tersanesindeki işlerini kaybeden bu adamlar günlerini El Naval adlı bir barda geçirip hatıraları yadeder, felsefe yürütür ve şimdiki durumları hakkında dertleşirler. Huysuz Santa kendine acımayı reddedip bu duruma aldırılmıyormuş gibi davranmaktadır. José karısının onu terk edeceğinden korkmaktadır. En yaşlıları Amador'un başına gelmiş olan da budur, ama o herkesi karısının seyahatten bugün yarın döneceği konusunda ikna etmeye çalışır. Bu arada Lino ise iş bulma umudundan vazgeçmeyi reddeder, aslında yanı yaşındaki adaylara uygun olan işler için birbiri ardına görüşmelere gider.

Gerçeği arayan bir gazeteci

70'ine merdiven dayamış Avustralyalı gazeteci John Pilger yıllardır inatla, Batı'nın üçüncü dünya ülkelerindeki silah kaçakçılığından insan hakları ihlallerine kadar uzanan kirli çamaşırlarını ortaya seriyor

Gazeteciliğin tanımının artık iktidarın ideolojik propaganda merkezlerinin tetikçiliği olarak yapılmaya başlandığı günümüzde John Pilger bize "başka bir gazeteciliğin mümkün" olduğunu gösteren biricik isimlerden biri. Pilger, tam da batı medyasının göbeğinde, iktidarların ısmarlama haberlerini değil tam tersine onları köşeye sıkıştıran haberlerin peşinde bitmek tükenmez bir azimle koştu- ran bir gazeteci. Britanyalı Nobelli yazar Harold Pinter'in onun hakkında "John Pilger korkusuzdur. Gerçeklere yönelik çok güçlü ilgisiyle bunları ortaya çıkarır ve oldukları gibi anlatır. Onu selamlıyorum" diye söz etmesi boşuna değil. Ya da ABD'li muhalif profesör Noam Chomsky'nin onunla ilgili "Gazetecilerin 'to pilger' diye bir fiil uydurmuş olmaları son derece anlaşılır. Bu, ABD dış politikasının sonuçlarıyla ilgili gerçekleri ortaya koymak anlamına gelmektedir. Pilger'in yaptığı tam da budur" sözlerini sarfetmesi de...

Pilger'in gerçekler peşinde koştu- ran acar bir muhabir olduğu onun 20'lerinde ya da 30'larında olduğunu

düşündürmesin. Pilger'in doğum yılı 1939. Yani bahsettiğimiz 70'ine merdiven dayamış bir gazeteci. Pilger bu tarihte Avustralya'nın Sydney kentinde doğuyor. İletişim fakültesinde okurken çıkardığı muhalif öğrenci gazetesinde ileride yapacaklarının ilk işaretini vermiş oluyor. Genç yaşlarında ülkesindeki ilk gazetecilik deneyiminden sonra 1960'lı yılların başında soluğu Britanya'da alıyor ve çeşitli gazetelerde savaş muhabiri olarak çalışıyor. Yıllar içinde Vietnam'dan Kamboçya'ya, Mısır'dan Hindistan'a farklı ülkelerde yaptığı haberlerle adından söz ettiriyor. Gör-

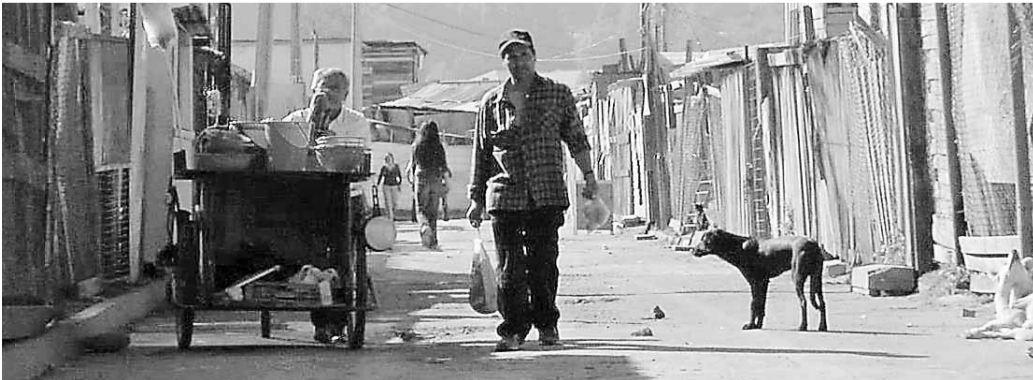
düğü haksızlıklar ve adaletsizlikler onu gazeteciliği bir siyasal mücadele aracına dönüştürmeye itiyor. Yazıları ve haberleri The Guardian'dan The New York Times'a batı ülkelerinde ana akım medyada da yer bulan Pilger, bir yandan habercilik yaparken bir yandan da hazırladığı belgeler ve kitaplarla büyük medyaların göstermediği gerçekleri dünyaya duyurmaya çalışıyor. Bu, ilerleyen yıllarda onun birçok gazetecilik ödülünün yanında insan hakları ödülleri almasını da beraberinde getiriyor. Çalışmalarıyla ABD, Britanya ve İsrail devletlerinin yaka silktiği bir gazeteci haline geliyor. Özellikle Batı ülkelerinin savaş politikaları, üçüncü dünyadaki siyah kaçakçılığı ve insan hakları ihlalleri üzerine çarpıcı gerçekleri ortaya çıkarıyor.

Pilger bütün bunları yaparken batının muhalif aydınlarına da sirayet

etmiş kibir ve liberal demokrasi ta- kıntılarında sıyrılmayı da başarıyor. 2007 Mayıs'ında Venezüela'da hükümet karşıtı darbecileri destekleyen RCTV kanalının lisansını yenilemeyen ve Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü gibi uluslararası gazetecilik örgütleri tarafından diktatör ilan edilen Venezüela lideri Hugo Chavez'e bu kararında tam destek vermesi de onun bu yönünü kanıtlayan son hamlelerinden... Tony Blair için "savaş suçlusunu" diyen, ABD'yi dünyaya en fazla terörist yetiştirmiş ülke diye adlandıran Pilger'in bugüne kadar hazırladığı onlarca kitap, belgesel ve haber yıllardır dünyanın dört bir yanında halkların dünyanın efendilerinin yediği hallardan haberdar olmasına neden oluyor. Tıpkı İşçi Filmleri Festivali'yle Türkiye'de olduğu gibi...

MAHMUT HAMSİCİ

Demokrasiye karşı savaş

Yönetmen: John Pilger
Senaryo: John Pilger
Görüntü Yönetmeni: Preston Clothier, Rupert Binsley
Kurgu: Joe Frost
2007, 96', Britanya-Avustralya

John Pilger bu filmde son elli yıldır Washington'ın, Amerika Birleşik Devletleri'nin Latin Amerika'ya yönelik poli-

tikalarını biçimlendirmedeki rolünü ve bu manipülasyona karşılık sıradan insanların yoksulluktan ve ırkçılıktan kurtulmak için verdikleri mücadeleyi ele almaktadır. Film aynı zamanda, CIA'in Latin Amerika'da uyguladığı politikalarla benzer özellikleri olan Irak, İran ve Lübnan politikalarını da gözler önüne sermektedir.

Tanzanya'nın küreselleşme kâbusu

'Darwin'in Kâbusu'nun yönetmeni Sauper, filmi 1997'de Ruanda'da karşılaştığı dehşet verici ayrıntı üzerine kurduğunu söylüyor: 'BM sığınma kampı için gündüz nohut getiren uçaklar geceleri de onları öldüren bombaları taşıyordu!'

Sizi Afrika'ya yönelten ne oldu?

1997'de Kongo'da Ruandalı sığınmacıları anlatan bir belgesel çekiyordum. Sığınmacıların gıda ihtiyaçlarını Birleşmiş Milletler karşılıyordu. Gıda maddelerini getiren uçaklar, eski SSCB'den kalma kargo jetleriydi. Bu uçakların mürettebatıyla ahbap olmuştum. Genellikle ya Rus ya Ukraynalıydılar. Aramızda gelişen dostluk sayesinde, bu uçakların "gelişmiş" ülkelerden sadece gıda maddesi değil, silah da getirdiğini öğrendim. Kulaklarıma inanamamıştım. Uçaklar, gündüzleri sığınmacıların karnını doyuran nohutları, geceleri de onları öldüren bombaları taşıyordu. Bu benim için dehşet verici bir "ayrıntıydı". Sonra, Tanzanya'ya, Victoria gölünün kıyısında küçük bir şehir olan Mwanza'ya gittim. Mwanza, silah kaçakçılığının başlıca üslerinden biri. Aynı zamanda bir başka ticaretin, Tanzanya'dan AB ülkelerine giden balık filetosu ticaretinin de merkezi. Beni "Darwin'in Kâbusu"nu çekmeye mecbur eden görüntü, Mwanza havaalanında yan yana duran iki uçaktı. Biri ABD yardım uçağıydı, 45 bin ton nohut yüklüydü. Diğeri bir Rus kargo uçağıydı, 50 bin ton balık yüklüydü. Nohut, BM kamplarındaki mülteciler içindi, balık ise AB ülkelerine gidiyordu, inanılır gibi değildi... İnsanların açlıktan öldüğü, protein eksikliğinden çocukların karınlarının şiştiği bu bölge, Avrupa ülkelerine tonlarca balık gönderiyordu. Bu, "Darwin'in Kâbusu"nun temelini oluşturan şu naif soruyu sormama neden oldu: Nasıl oluyor da insanların aç olduğu bu bölgeden bu değerli yiyecek uçup gidiyor?

Cevap gayet basitti: İyi gıda, insanların fiyatını ödeyebildiği yere gidiyordu. Satın alma gücüne sahip olan, Afrika'nın köyleri değil, Avrupa'nın süpermarketleriydi!

"Darwin'in Kâbusu"nun omurgasını gizli silah ticareti oluşturmakla birlikte, ana örgü Nil levreği ticareti etrafında gelişiyor. Bu balıkla silah trafiği arasında nasıl bir bağ var?

Mwanza'da çok kârlı ticaret var, o da Nil levreği. 1960'ların başlarında, bilimsel araştırma nedeniyle Victoria gölüne "bırakılan" bu etobur balık, diğer bütün balık çeşitlerinin kökünü kurutmuş. Dolayısıyla, Afrika'nın en büyük gölü olan Victoria'da bugün neredeyse sadece Nil levreği yaşıyor. Bu balıkla birlikte çok büyük bir endüstri doğmuş. Yakalanan balık fabrikalarda temizleniyor ve her gün onlarca ton fileto, Kuzey yarımküreye ihraç ediliyor. Ve taze balık taşımacılığında kullanılan bu kargo uçakları, dönüşte silah getiriyor. Ben de biri legal ve açık, diğeri illegal ve gizli olan, kimsenin görmediği bu ikili ticaretin belgeselini yaptım.

Nil levreği ticareti çok kârlı bir iş gibi, oysa filminiz bize açlık, yoksulluk, fuhuş, AIDS gibi bütün sorunlarla boğuşan bir şehir gösteriyor...

Mwanza'da balıkların fileto haline getirildiği fabrikaların olduğu yere gidip, bunların yerel nüfus için büyük bir nimet olduğunu, pek çok kişiye iş imkânı sağladığını düşünebilirsiniz. Ama altını biraz kazınca, hakikatin çok farklı olduğu görülüyor. Fabrikaların kuruluşu, pek çok emekçinin şehre akın etmesini ve onlarla birlikte fuhuşu, AIDS'i ve yoksulluğu getiriyor. Sokak-

larda gördüğümüz kaderine terk edilmiş çocuklar AIDS'in sonuçları. Sefalet öyle bir düzeydeki, pek çok kişi fabrikaların çöpe attığı balık artıklarıyla karnını doyurmaya çalışıyor. Bu fabrikalar kurulmadan önce, Mwanza halkı, ağırlıklı olarak balıkla besleniyordu. Bugün balıkçılar bütün balıklarını Avrupa'ya ihraç eden bu fabrikalara satıyor. Balık fiyatları o kadar yükselmiş ki, yerel halkın satın alabilmesi imkânsız. Onlar da kılıçları, kafaları toplayıp kurutuyor ve kızartıyor.

Bu ticaretten kimler faydalanıyor?

Gözle görülür bir şekilde zenginleşen birkaç işadamını saymazsak, yerel ölçekte bu endüstriden faydalanan yok. Dünya Bankası'nın raporu, levrek sanayii sayesinde birkaç bin kişilik istihdam

yaratıldığını söylüyor, ama hikâyenin devamını anlatmıyor. Tanzanya'ya yapılan yatırım ve bu sanayiden elde edilen kâr ya İsviçre bankalarına aktarılıyor ya da Tanzanya devletinin kasasına giriyor ve yine dış borçlara gidiyor. Avrupa da, fazla balık üretsin diye bu ülkeye sübvansiyon adı altında malî "yardım"da bulunuyor. Ve sonuçta hem kaymağı hem de kaymağın parasını alıyor. Doğu Afrika ekonomisini ellerinde tutan Hintli işadamları, üç değerli varlıkları olduğunu söylüyor: Balık, para ve çocukları. Balık AB ülkelerine, para İsviçre'ye, çocukları ise Kanada'ya gidiyor. Tanzanya'ya kalan bir şey yok.

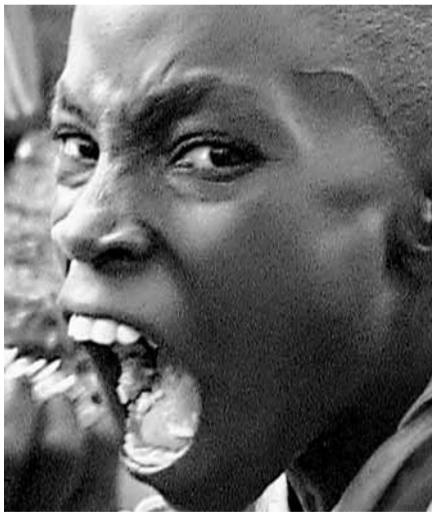
Derleme söyleşi Express dergisi için SİREN İDEMEN tarafından çevrildi

Darwin'in Kâbusu

Türler üzerine bilimsel(!) çalışma yürüten biyologlar, eski Sovyet savaş pilotları, sokaklarda 'sürü' halinde yaşama tutunmaya çalışan Tanzanyalı yetim ve öksüzler, Nil levreği, Hintli girişimciler, Brüksel'den AB sağlık ve hijyen komisyonerleri, AIDS kurbanı çaresiz Afrikalı kadınlar, gıda yardımı olarak gönderilen kolilerce nohut ve Çinli silah üreticileri... Tüm bunların birbiriyle bağlantısı nedir diye merak mı ediyorsunuz? O halde Darwin'in Kâbusu tüm bunların ortak hikâyesini size unutamayacağınız bir gerçeklik içerisinde anlatıyor. Avustralyalı belgesel yönetmeni Hubert Sauper'in 2004 yılında çektiği Darwin'in Kâbusu adlı belgesel film günümüzde yoksulluğun, gelir dağılımındaki adaletsizliğin, gezegenimiz kaynaklarının kimlerce nasıl tüketildiğinin, dünyanın dört bir yanında yoksulların yaşayabilmek için emeklerini ve umutlarını neler karşılığında, nasıl satmak zorunda bırakıldığının, nasıl yaşam-

lara sürüklendiğinin çarpıcı bir öyküsü. Birçok festivalde önemli ödüller kazanan Darwin'in Kâbusu biyolojik araştırma amacıyla 1960'larda Afrika'nın en bereketli topraklarının ortasında bir cennet düşü gibi görünen kıtanın en büyük tatlı su kaynağı Viktorya Gölü'ne bırakılan amansız yırtıcı Nil levreği ile başlıyor.

Nil levreğinin gölün tüm ekolojisini çökertmesiyle başlayan bir toplumsal çerçeveyi anlatıyor. Gölün ekolojisinin çökmesiyle tüm yaşam ve gelir kaynaklarını yitiren eski balıkçı yerel halktan şanslı(!) olanlar iki Hintli girişimcinin göl kıyısında açtığı levrek fabrikasında çalışır. Kalan onbinlercesinin tek çaresi ise doğrudan AB standartlarında paketlenip Avrupa piyasasına gönderilen balıkların kılıçlarını fabrika çöplüğünde ayıklamaktır. Sık sık Brüksel'den gelen AB sağlık ve hijyen komisyonerleri gıda güvenliği açısından balıkların Avrupalı tüketicilere uygun olup olmadığını ürkek ve çekingen Afrikalı yet-

kililer eşliğinde denetler.

Gölden çıkarılan kolilerce balık uçaklarla taşınıp Avrupa piyasalarına arz edilirken eski Sovyet pilotlarının kullandığı

uçaklar dönüşte uluslararası kuruluşların gıda yardımı(!) olan nohutu bölge insanlarına geri getirir. Ancak kolilerde nohutun yanında gizli bir kargo daha vardır. Kabileler arası savaşlarda kullanılmak üzere yasadışı silah baronlarının kıtaya soktuğu binlerce silah... Fransa, Avusturya, Belçika ortak yapımı Darwin'in Kâbusu son otuz yıldır hepimize bir fırsat, bir kaçınılmaz güç, bir değişen kurallar bütünü olarak sunulan küreselleşmenin dünya yoksullarını nelere maruz bıraktığını, dünyanın kaynaklarının kimlerce gaspedilip kimlerce pazarlandığını, kimlerce üretilip, kimlerce tüketildiğini anlatıyor. Bir başka deyişle, Darwin'in Kâbusu izleyiciye Paris'te şık bir balık restoranında tabakta sunulan Nil levreğiyle anne babası ya AIDS ya da eli silahlı bir çete tarafından öldürülmüş Tanzanyalı sokak çocuğu arasındaki bağlantıyı anlatıyor. (2004, Fransa-Avusturya-Belçika, 107 dakika)

GÜVENÇ KÜÇÜKTOK

Türkiye bu öyküyle gurur duymuyor

Maraş'tan İsviçre'ye doğru umut yolculuğuna çıkan bir ailenin dramını anlatan 'Umuda Yolculuk', 'En iyi yabancı film' dalında Oscar ödülü almış olmasına rağmen medyamız tarafından pek önemsenmedi. Çünkü bu filmde yoksulların gerçek dramı anlatılıyor

Oscar törenlerinde Cameron Diaz'ın dekoltesinin kaç santim olduğu, hangi Hollywood filminin kaç Oscar heykeli aldığı, hangi Hollywood yıldızının kiminle aşk yaşadığı... Bunlar ülkemiz açısından son derece önemli konular! Nihat'ın Villareal'in en çok gol atan oyuncusu olması, Hidayet'in NBA'de iyi bir sezon geçirmesi, Muhtar Kent'in Coca Cola'nın CEO'su olması, Paris Hilton'un ülkemize teşrif etmesi falan... Bunlar tabii ki önemli şeyler! Gurur duymalıyız!

Ama sanki medyanın kafamıza vura vura yarattığı bu algılarda hafif bir sahtekarlık kokusu var gibi. Yukarıda bahsi geçen milli kahramanlarımız, yoksulların arasından belki çok çalışarak, belki biraz hile hurdayla kendini kurtarmışlar arasından seçilmiş figürler. Üstelik "yurtdışında ülkemizi başarıyla temsil eden" bu kişilerin sayısı toplasanız iki elin parmaklarını belki geçer. Bir de yurtdışında bizi başarıyla temsil edemeyen yığınlarımız var elbette. Almanya'da tuvalet temizleyen Bekir Efendi, Hollanda'da inşaatta çalışan Muzaffer, Fransa'da evlere temizliğe giden Ayten ve İsviçre'ye doğru bir umudun peşinden sürüklenen Haydar gibi...

İşte bizim hikayemiz İsviçre'ye gitmeye çalışan, Haydar, Meryem ve küçük Mehmet Ali'nin 'Umuda Yolculuk' hikayesi. Bu hikayeye geçmeden önce film hakkında pek kimselerin bilmediği önemli gerçeği belirtelim. Başrollerini tümüyle Türkiyeli oyuncuların paylaştığı, senaryosunu 'Uçurtmayı Vurmasınlar' filminden de tanıdığımız Feride Çiçekoğlu'nun yazdığı bu film, 1990 yılı Oscar ödülünde 'En iyi yabancı film' ödülüne layık görülmüştü. Ama Oscar'ı kazanan umutsuzların hikayesi olunca Türkiye bu filmle pek de gurur duymadı. Yanlış hatırlamıyorsam 'Umuda Yolculuk' televizyonlarımızda yalnızca bir kez gösterildi. Üstelik Oscar kazandığında da "bir kısım medya"ımızda Türkiye'yi rezil eden bir film olarak değerlendirilmişti. Oysa cilalanmış Türkiye imajının altında yaşanan dramları bir nebze olsun bilen milyonlar, medyanın rezalet dediği şeyin, bu ülkenin kendisi olduğunu elbette biliyordu.

Haydar'ın, Meryem'in ve küçük Mehmet Ali'nin dramı da rezil Türkiye'nin Maraş ilinin bir köyünde başlıyor. Haydar, amcasının oğlundan bir

kart alıyor filmin başında ve şu satırları okuyor umudun ülkesi İsviçre hakkında, "(burası) cennet dedikleri kadar varmış, keçileri sağsan tereyağı akacak, maya çalsan yoğurdu bizim Maraş dondurmasını aratmaz". Amcaoğlu kartta bir de iş bulduğunu söyleyince Haydar aslında ne denli umutsuz ve sefil bir dünyada yaşadığının farkına varıyor. "Tarih, hiçbir toplumun önüne çözemeyeceği sorunlar koymaz" diyor ya, Marx, işte Haydar'da Marx'ın deyimindeki toplumun yerini alıyor. Ve çözümü gördüğü anda sorunun ne denli büyük olduğunu farkına varıyor.

Festivalimizin afişinde elinde bir İngiliz anahtarıyla her yıl görmeye aşina olduğumuz Charlie Chaplin'in 'Modern Zamanlar'ının henüz başında film şöyle tanıtılır: "Modern Zamanlar: kişisel girişim endüstrisi hakkında bir film ve mutluluğun peşinde bir insanlık mücadelesi". Sanayi toplumunun tek tipleştirdiği insan modelinin mizahi bir dille anlatıldığı bu film, bir koyun sürüsünün şuursuz yürüyüşüyle başlar. Aslında bu filmdeki Şarlo tiplmesi de tıpkı 'Umuda Yolculuk'taki Haydar gibi insanca yaşamasını sağlayabilecek bir işten başka bir şey istememektedir. Şarlo'nun filminin açılış sahnesine yerleştirdiği o koyunları aradan yıllar geçmişken bu kez de Xavier Koller'in 'Umuda Yolculuk'unda görüyoruz ve hemen ardından

da Haydar'ın öfkeli bakışları giriyor kadraja. Ve 'post modern zamanlar'ın umut öyküsü böyle başlıyor.

Sonrası tipik bir tarlayı tapanı satıp Avrupa yollarına düşme öyküsü... Önce bir yük gemisi, ardından kamyon, peşi sıra da balık istifi, insan dolu bir dolmuşla yolculuklarına devam eden ondan fazla kaçak işçi adayı, İsviçre Alpleri'nin eteklerine geldiklerinde tabana kuvvet devam etmek zorunda kalıyorlar. Ve yakalandıklarında söylemeleri için bir nasihat alıyorlar, "politic azül" yani siyasi sığınmacı olduklarını söyleyecekler. Bu 'siyasi sığınmacı' adayları arasında gerçekten siyasi sığınmacı olan da var namazında niyazında İslamcı dedeler de. Bu iki grup arasındaki küçük siyasi sürtüşmelerse, Alplerin doruğuna yaklaştıkça azalmaya başlıyor. Ezilenlerin ortak kaderi onları Alplerin zirvesinde bir kar fırtınası olarak yakaladığında, ezilenlerin ortak çıkarları tüm siyasi didişmelerin önüne geçiyor. Onlar, Alplerin geçit vermeyen soğğunun ve dik yamaçlarının baskısı altında "kendi için sınıf olmayı" becermeye başlıyorlar. Ama doğanın dirayeti kaçak işçilerinkine baskın çıkıyor bu kez.

İsviçre'ye vardıklarında yola çıktıklarında sahip olduklarından çok daha az şeye sahiptirler artık, çünkü umudun ülkesi önce soğğuyla, sonrada soğuk bir karşılamayla selamlıyor onları. İsviçreli

doktorun tüm insani yakarılarına olumsuz cevap veren polisin deyimiyle, "onlar insanları şişmiş ayalarına göre değil, geldikleri yere göre" kaydediyorlar.

Ama filmin temel vurgu noktası elbette bu ulus ayrımının çirkinliğine dayanmıyor. Farklı ulusların alt sınıfları arasındaki dayanışma duygusu ne denli büyük olsa da, Türkiye'den yola çıkan çaresizliğin devasa boyutları karşısında bu dayanışma duygusu ancak küçük yaralara merhem olabiliyor. Aslında umuda yolculuk için "çarenin ne olmadığı" filmidir" desek yanlış söylemiş olmayız. Ama filmde çarenin ne olduğuyla ilgili bir önerme beklemek de son derece başarılı kurgulanmış bu hikâyeye haksızlık olacak.

Aslında filmin sonda söylediğini henüz ilk sahnelerde Haydar da babasının "oralarda yaşamayı kolay mı zannediyorsun" sorusuna cevap olarak söylüyor: "bizim gibilere nerede kolay ki baba".

Öyle ya...

DİNÇER ASLAN

1990, 110', İsviçre

Yönetmen: Xavier Koller **Senaryo:**

Xavier Koller, Feride Çiçekoğlu **Görüntü**

Yönetmeni: Elemer Ragalyi Kurgu:

Galip İyitanır **Müzik:** Jan Garbarek,

Terje Rypdal, Arild Andersen **Oyuncu-**

lar: Necmettin Çobanoğlu, Nur Sürer,

Emin Sivas, Yaman Okay, Mathias

Gnädinger

Ken Loach'tan sınıfa selam

İşçi sınıfının, yoksulluğun ve devrimin filmlerine imzasını atan yönetmen Ken Loach, 3. Uluslararası İşçi Filmleri Festival'nde 'Kerkenez' filmiyle yerini aldı. 'Kerkenez', 1960'lı yılların sonunda İngiltere'de yoksulluğun kol gezdiği bir maden kasabasında bir çocuğun hayata tutunma öyküsünü konu alıyor

Britanya Film Enstitüsü'nün 20. yüzyılın en iyi 100 İngiliz filmi sıralamasında yedinci sırada bulunan Kes (Kerkenez) ünlü toplumsal gerçekçi İngiliz yönetmen Ken Loach'un 1969 yılında çektiği ilk dönem filmlerinden birisi.

Yönetmenin uzun sinema kariyerinin ardından en başarılı filmlerinden birisi olarak kabul edilen Kes, 1960'ların sonlarında yaşamaları madenler, düşük ücretler, yoksulluk ve umutsuzluk arasında sıkışıp kalmış olan kuzeyli işçi sınıfının portresini bir maden kentinin kıyısında, kırın eşliğinde derme çatma koşullarda yaşayan bir oğlan çocuğunun gözünden anlatıyor.

Kimi zaman hüznün, kimi zaman buruk bir tebessümle dolu bu şiirsel öyküde Billy'i bekleyen gelecek babası ve ağabeyi gibi yoksul bir maden işçisi olmaktır. Yoksulluk ve umutsuzluk içerisinde savrulan

yetişkinlerin arasında Billy çocukluğunu buruk bir yalnızlık içerisinde geçirirken bir gün kırlarda yaralı bir kerkenez bulur ve kuşu tedavi eder. Küçük işçi çocuğu Billy ile kerkenezin dostluğu Billy'nin kendisini bekleyen umutsuz ve yoksul gelecekten, karanlık madenlerden kurtulma arayışının sembolik bir öyküsüne dönüşür. Birçok festival ve yarışmada ödüller kazanan Kes, Ken Loach'un dönemin İngiliz işçi sınıfına, işçilerin yoksulluk ve umutsuzluğunun nesiller arasında nasıl aktarıldığına, anne ve babalardan çocuklarına nasıl miras kalabildiğine dair çarpıcı bir film.

Yönetmenin son dönem filmlerinden çoğu ülkemizde de büyük beğeni toplayan yapıtlarından sonra Ken Loach'u sinema serüveninin ilk yıllarında izlemek isteyenler için kaçırılmayacak bir fırsat. (1969, İngiltere, 113 dakika)

GÜVENÇ KÜÇÜKTOK

1969, 110', İngiltere Yönetmen: Ken Loach Senaryo: Barry Hines, Tony Gammet Görüntü Yönetmeni: Chris Menges Müzik: John Cameron Kurgu: Roy Watts Oyuncular: David Bradley, Freddie Fletcher, Lynne Perrie, Colin Welland, Brian Glover, George Speed

Arna'nın Çocukları

Batı Şeria'daki Cenin mülteci kampında ismi bir efsane gibi anılan Arna Mer Khamis'in oğlu Juliano Mer Khamis tarafından çekilen bu film, işgal altındaki Filistin topraklarındaki gerçek hayatın önemli bir tanıklığını sunuyor. Film Arna Mer Khamis'in, Siyonist bir ailenin kızı olarak İsrail'in kuruluşunu

kutlayan bir genç kızdan, 1950'lerde Filistinli bir Arap olan Saliba Khamis'le evlendikten ve komünist partisine üyesi olduktan sonra İsrail işgali altındaki Batı Şeria'daki Cenin mülteci kampında Filistinli mülteci çocuklar için kurduğu alternatif tiyatro eğitimi merkezinde uzanan hayatın ve bu mer-

kezdeki çocukların gerçek yaşam öyküsünü anlatıyor. İsveç parlamentosu tarafından verilen Alternatif Barış Ödülü'nden aldığı parayla kamptaki bir evin giriş katında alternatif bir çocuk eğitim merkezi açan Arna, işgal altında yaşayan çocuklara kendilerini tiyatro yoluyla ifade etmeyi öğretir. Arna'nın Çocuklarının 8-9 yaşlarında tiyatro eğitimi aldıkları sırada başlayan öyküleri, Arna'nın ölümünden beş yıl sonra İsrail ordusunun 2002 yılında Cenin mülteci kampına yaptığı saldırı sırasındaki direnişin öyküsüyle buluşur.

Arna'nın ve çocuklarının gerçek hayatlarını belgeleyen film, Arna'nın çocuk merkezinde tiyatro eğitimi veren kendi oğlu Jule'nin 1989-1996 ve 2002 Cenin katliamı sonrasında mülteci kampında yaptığı çekimlerden oluşuyor. Yusuf'un, Nidal'in, Eşref'in ve Ala'nın, yani Arna'nın çocuklarının gerçek hayatlarına tanıklık eden filmde, alternatif eğitim, hayaller, işgal, savaş, direniş, Filistin halkının trajedisi ve kardeşlik tek bir öyküde buluşuyor.

Arna'nın Çocukları
Yönetmen: Juliano Mer Khamis
Danimel Daniel
Süre: 84 dakika
Ülke: Filistin-İsrail

Arna'nın Çocukları:
Yönetmen: Juliano Mer Khamis ve Danimel Daniel
Süre: 84 dakika
Ülke: Filistin-İsrail

ÇİĞDEM ÇİDAMLI

Su haktır

2007, 66, İspanya / Spain

Yönetmen: Jaroslava Colajacomo
Su üzerine verilen savaşlar şimdiden bir gerçekliktir. Kar hırsı ulusötesi su şirketlerini bütün insanlık için yaşamsal olan bu doğal kaynağı kontrol etmeye itiyor. Öte yandan bütün dünyada suyun özelleştirilmesine karşı başlayan hareket büyüyor ve karşıt gücün ana merkezini hedef alıyor: Dünya Su Konseyi ve Dünya Su Forumu. Meksika şehrinde düzenlenen 4. Dünya Su Forumu boyunca karşıt gösteriler ilk kez küresel bir boyut kazanmış ve "su her bir insanın ve bütün gezegenimizin hakkıdır. Asla bir meta değildir" sloganları yükselmiştir.

Lamba

2007, 26', Türkiye

Yönetmen: Metin Kaya
Senaryo: Osman GÜNAY
Oyuncular: Fahri Boztaş, Acar Çakmakçılar, Cenk Tpoçu, Müfit Oer, Hayri Kuş, Ruşen Yaraş, Recep Adıgüzel, Metin B. Yılmaz, Engin Mentş, Bahar Öztürk
Zonguldak maden ocaklarından emekli bir madenci... Bölgedeki her madenci gibi o da akciğer hastası. Yaşam savaşı onu da kaçak ocaklarda çalışmaya itmiştir. Kahramanımızın kaçak ocaklardan maden şehitliğine varan hazin öyküsü.

Çalışma üzerine anlatılar

2006, İspanya

Yönetmen: El Sueno Colectivo
(Montse Romani, María Ruido, Virginia Villaplana)

"Kolektif rüya", metinleri ve görsel-işitsel materyalleri, post-fordist geç kapitalizm içerisindeki kamusal alan ve özel kurumlarda bedenlerimizin ekonomik bir değere dönüştürülmesi durumundan söz etmek için kullanılan yansıtıcı bir projedir. Bu dönüşüm sadece yeni çalışma koşulları ile değil, boş zamanın araçsallaştırılması, arzunun tüketimi ve fetişleştirilmesi yoluyla da doğrudan ürüne çevrilmesidir. Film üretken beden yolculuğunu içerir.

YOL / 6. öykü

Yol, İmralı Yarı Açık Cezaevi'nde hükümlü bulunan beş arkadaşın, çıkarıldıkları bir haftalık bayram izinlerinde yaşadıklarını anlatıyor. Karısının başka erkeklerle birlikte olduğunu öğrenen ve töreler gereği elini kana bulamaya zorlanan Seyyit Ali... Çok sevdiği karısının ailesi tarafından dışlanan Mehmet Ali... İzin kağıdını kaybettiği için cezaevine geri gönderilen Yusuf... İznini nişanlısıyla geçirmeyi düşleyen ama hevesi kursağında kalan Mevlüt... Köyünün güzel kızlarından Gülbahar'a yanık, ne yapacağını bilemeyen Ömer...

25 yıl aradan sonra, Yılmaz Güney'in 'Yol'u kurgularken çalıştığı iki sinemacı Waelchli ve Keusch, filmin çekimlerinde altı mahkum olduğunu ancak bunlardan birinin kurgu sırasında çıkarıldığını söyledi. Bu altıncı hikaye, 30 dakikalık bir film haline getirildi.

1982, 114', Türkiye-İsviçre

Yönetmen: Şerif Gören **Senaryo:** Yılmaz Güney

Oyuncular: Tarkan Akan, Şerif Sezer, Halil Ergün, Necmettin Çobanoğlu, Hikmet Çelik, Tuncay Akça

Uykudaki Arjantin

2007, 97', Arjantin

Yönetmen: Fernando E. Solanas

Arjantin'de ortaya çıkan ekonomik ve sosyal krizleri ele aldığı diğer iki filminden farklı olarak bu filmde yönetmen, bugünün ve geleceğin kuşaklarına daha iyimser bir bakış açısı ile seslenmektedir. Film boyunca Solanas ülkenin farklı bölgelerini ve muhtemelen birçok Arjantinlinin dahi bilmediği ulusal kuruluşları göstererek ülkenin potansiyel ve mevcut teknolojik ve bilimsel konumunu, yeraltı zenginliklerini, çalışkanlığını bilimsel ve tarafsız bir dille sunmaktadır. Film basit bir mesaj vermektedir: Burada, Arjantin'de de yapabiliriz.

Jari Mari: Giysiler ve Diğer Öyküler

2001, 74', Hindistan

Yönetmen: Surabhi Sharma

Kurgu: Jabeen Merchant

Bombay'daki Jari Mari gecekondu bölgesinde, düşük ücretle ve sağlıksız koşullar altında işçi çalıştıran yüzlerce işyeri vardır ve buralardaki işçilerin örgütlenme hakları da yoktur. Bombay'daki işgücünün son yirmi yılda değişen doğasını ve örgütlenmesi anlatan film, 2001 yılında Güney Asya Film Festivali'nde En İyi Üçüncü Film Ödülü'nü almıştır.

Sacco ve Vanzetti

2006, 80', ABD

Yönetmen: Peter Miller

Kurgu: Amy Carey Linton

Sacco ve Vanzetti, 1920'de cinayetle itham edilen ve 1927'de önyargılı bir mahkeme sürecinin ardından idam edilen, Nicola Sacco ve Bartolomeo Vanzetti isimli iki İtalyan göçmenin öyküsünü anlatmaktadır. Bu önemli öyküye dair çekilen ilk önemli belgeseldir.

Ömer'in Rüyası

2007, 16', Türkiye

Yönetmen: Dilek Çolak

Ömer genç bir inşaat işçisidir. Resim yapmayı çok seviyor. Çalıştığı inşaatlarda ve köyündeki evinin duvarlarında sürekli resimler yapıyor. Duvara yaptığı resimlerden birisi de Karagöz.

Keresteciler

2007, 22', Türkiye

Yönetmen: Gürsel Sütemen

Belgesel, kereste yapım sürecinde insan-makine ve insan-doğa ilişkisini lirik bir biçimde anlatmaktadır.

3. ULUSLARARASI İŞÇİ FİMLERİ FESTİVALI

Norma Rae / 1979, 110', ABD
Yönetmen: Martin Ritt
Senaryo: Harriet Frank Jr.,
 Irving Ravetch
Görüntü Yönetmeni:
 John Alonzo
Müzik: David Shire
Kurgu: Sidney Levin
Oyuncular : Sally Field, Beau
 Bridges, Ron Leibman, Pat
 Hingle, Barbara Baxley, Gail
 Strickland, Morgan Paull

Norma bir iplik fabrikasında asgari ücretle çalışan bir işçidir. New York'lu bir sendika örgütleyicisi olan Reuben'in konuşmasını dinledikten sonra fabrikasındaki örgütlenme çabalarına katılmaya karar verir. Bu evde sorunlara neden olur, çünkü Norma Rae'in kocası Sonny, onun sendika etkinliklerine katılmasını Reuben ile arasındaki romantik bir ilişkinin sonucu olarak düşünür. Yönetimin baskılarına rağmen, Norma Rae fabrikada, sendikanın zaferi ile sonuçlanacak sendikalaşma ile ilgili bir oylamayı başarıyla idare eder.

Ödüller: 1979, Cannes Film Festivali, En İyi Kadın Oyuncu, Teknik Ödül, 1979, Eleştirmenler Ulusal Kurulu (ABD) Ödülü, En İyi Kadın Oyuncu, 1979, Los Angeles Film Eleştirmenleri Derneği

Ödülü, En İyi Kadın Oyuncu, 1979, New York Film Eleştirmenleri Grubu Ödülü, En İyi Kadın Oyuncu, 1979, Ulusal Film Eleştirmenleri Cemiyeti (ABD) Ödülü, En İyi Kadın Oyuncu, 1980, Akademi Ödülleri (Oscar), En İyi Kadın Oyuncu, En İyi Müzik, 1980, Altın Küre Ödülleri, En İyi Kadın Oyuncu, 1980, Amerika Yazarlar Cemiyeti Ödülü, Başka bir Eserden Uyarlanan En İyi Drama Ödülü, 1980, Amerikan Film Ödülleri, En İyi Kadın Oyuncu, 1980, Kansas Film Eleştirmenleri Grubu Ödülü, En İyi Kadın Oyuncu.

Harlan County ABD

Yönetmen: Barbara Kopple
Kurgu: Nancy Baker, Mira Bank, Lora Hays, Mary Lampson
Ödüller: 1977, En İyi Belgesel Oskarı, 1977, Los Angeles Film Eleştirmenleri Birliği Özel Ödülü, 1990, Ulusal Film Arşivine Kabul 1976, 103', ABD
 Film Haziran 1973'te Eastover Madencilik şirketi tarafından Kentucky Harlan County'de işletilen Brookside Madeni'ndeki kömür işçilerinin grevini belgelleştirmiştir. İşçilerin, Amerikan Birleşmiş Kömür İşçileri'ne (UMWA) katılmaları ve şirketin sözleşmeyi imzalamayı reddetmesi grevi başlatmış; grev, şirketin silahlı adamları ve grev kırıcıları ile işçiler ve onları destekleyen kadınlar ve halk arasında yaşanan zorlu mücadelelere sahne olarak 1 yıldan fazla sürmüştür. Yönetmen grevi, işçilerin uzun süredir devam eden kötü koşullarının arka planını ve UMWA'nın tarihinden bazı dönemleri izleyiciye sunan bir perspektife yerleştirmiştir.

Öldüren Pazarlık

Yönetmen: Tom Heinemann
Kurgu: Niels Ostenfeld
Ödüller: İtalya Current Affairs at Prix Festivali En İyi Belgesel Ödülü (2007)
 2006, 57', Danimarka
 Film, Hindistan'ın kuzeyinde, pamuk yetiştirilmesi ve işlenmesiyle üretilen ve Avrupa ve Amerika'daki mağazalarda havlu ve çarşaf olarak satılan tekstil ürünlerini ele almaktadır. Bir Danimarka firması olan Cheminova, Punjab'da kullanılan tarım ilaçlarının büyük bir bölümünü üretmektedir. Bu ilaçlar ekinleri zararlı böceklerden korumak amacıyla kullanılmaktadır ancak aynı ilaçlar Avrupa ülkeleri tarafından kansere neden olduğu için yasaklanmıştır. Film, ucuz tüketim mallarının varlığının düşük ücretle ve zararlı çevresel koşullar altında çalıştırılan emekçilerin varlığına bağlı olduğunu göstermektedir.

Boğulmak
 2002, 75', Hindistan
Yönetmen: Franny Armstrong
Görüntü Yönetmeni: Franny Armstrong
Müzik: Chris Brierly, Frank Hutson
Kurgu: Franny Armstrong, St. John O'Rourke, Gregers Sall

Boğulmak, topraklarının, evlerinin ve kültürlerinin yok edilmesine karşı ısrarla direnen bir ailenin gerçek hikayesidir. Orta Hindistan'daki Jalsindhi halkı acele bir karar vermek zorundadır. Çünkü bir kaç hafta içerisinde köyleri dev Narmada Barajının suları altında yok olacaktır. Bir Hintli aile, Narmada Barajına yol vermektense, evlerinde kalmayı ve boğulmayı tercih ederler.

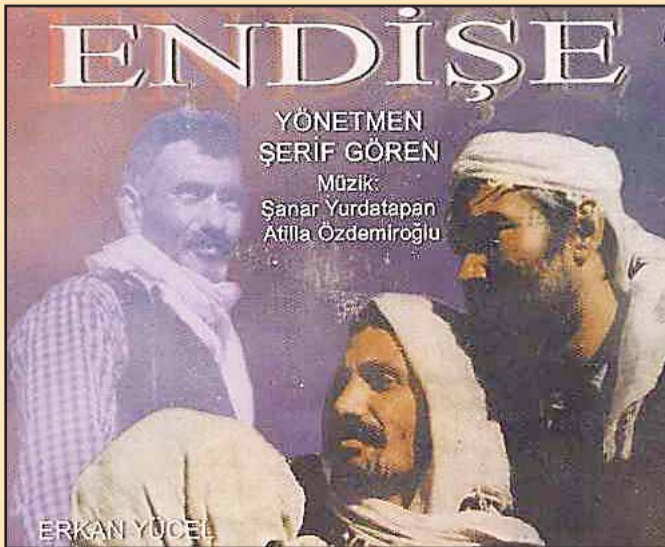
Büyük Birader Bizi İzliyor
 2006, 39', Kore
Yönetmen: Jiyoung Lee ve Jungmi Park

Teknoloji devi Samsung işçilerini izlemek ve onların sendikalaşmasını önlemek üzere teknolojiyi kullanmaktadır. Labor news yapımı olan film, işçilerin bu durumu ortaya çıkartmak ve sendikalaşmak için verdikleri mücadeleyi anlatmaktadır.

Altın Yerli Kızların Saçlarından Yapılır

2008, 43', Venezüela
Yönetmen: Metin Yeğin
 Venezüela da 60.000 altın ve gümüş arayıcısı var. "Bizle sadece İsa ilgilenmişti. Şimdi de Chavez." diyorlar. Altın hayalinin, çevre tahribatının ve örgütlenme mücadelesinin filmi....

Endişe

Yönetmen: Yılmaz Güney-Şerif Gören
Oyuncular: Erkan Yücel, Kamran Usluer, Adem Tolay, Nizam Ergüden, Mehmet Eken, Ayşe Emel Mesci,
Ödüller: 12. Altın Portakal Film Festivali En İyi Aktör, En İyi Görüntü Yönetmeni, En İyi Yönetmen, En İyi Film, En İyi Senaryo Ödülleri
 1974, 85', Türkiye
 Film, umudunu Çukurova'ya inip pamuğa bağlayan bir ailenin, özellikle de kanlılarının peşinde dolaştığı Cevher' in dramını anlatmaktadır. Cevher, kendine tanınan süre içinde ya kan borcunu ödeyecek ya da öldürülecektir. Kızı Beyaz'ı isteyen hem yaşlı hem de evli olan bir çiftçi ise bu evliliğin gerçekleşmesi durumunda başlık parası ödemeye hazırdır. Tarlaya makine girip pamuk ırgatlarının işlerinin bozulması, ağa tarafından sömürülen işçilerin taban fiyatlarını artırmak için imza toplamaları ve grev sahneleri filme toplumsal bir eleştiri getirir.

Tacın İncisi

1972, 111', Polonya / Poland

Yönetmen: Kazimierz Kutz

Senaryo: Kazimierz Kutz

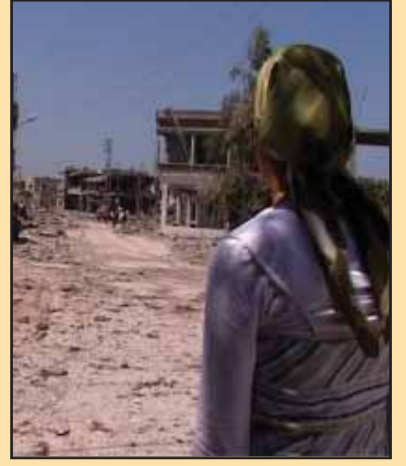
Oyuncular: Lucja Kowolik, Olgierd Lukaszewicz, Jan Englert

Tacın İncisi, Kutz'un Silesia destanının, 1930'larda geçen üçüncü bölümüdür. Film Alman patronun kömür madenini kapatmasını engellemek için bir grevin örgütlenmesinin öyküsünü anlatır. İş onları değer sistemlerinin temel bir bileşeni

olduğundan, madencilerin işlerini korumaları, aynı zamanda onurları için verdikleri bir mücadeledir de. Bu Jas, eşi ve iki oğlundan oluşan aile yaşamına dair portrenin arka planıdır. Yönetmen Silesia aile yaşamı, çalışma etiği ve zorlu çalışmanın öyküsünü anlatmak için olağanüstü güzel araçlar kullanmış. Silesia'lıları tariflerken de, tekrar tekrar basit gelenekselliklerinin, becerikliliklerinin, çalışmaya olan güçlü bağlılıklarının altını çizer.

Ödüller

1972, Milano Uluslararası Film Festivali, En İyi Film Ödülü

Siddiquine'de Hasat Zamanı

2006, 16', Lübnan

Kamera-Kurgu: Mariam, Hayal, Ahmad, Muhammad

2006, 16', Lübnan

Bu kısa film, Güney Lübnan'da Siddiqine köyünde 2006 yılı Eylül ayı sonunda üretildi. Ağır zarara uğramış Siddiqine köyü insanları arasında, Indymedia aktivistleri tarafından yapılan 10 günlük video-atölye çalışmasının bir ürünü olarak ortaya çıktı. Köyden dört genç insan, Siddiqine'nin savaş sonrasında karşı karşıya kaldığı bazı temel problemleri ele alırlar. Büyük ölçüde, tütün tarımına dairdir. Bir yandan, pek çok insan savaş süresince yerinden edilmiş ve sonuçta köyün en önemli geçim kaynağı olan tütün hasadını kaçırmıştır. Diğer yandan çoğu yıkılmış evlerine dönüşlerinden sonra tarlalarda çalışmak, etraftaki patlamamış misket bombaları nedeniyle son derece tehlikeli bir hal almıştır.

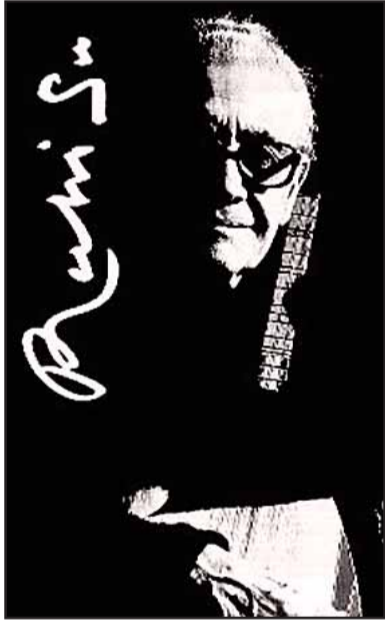

Satılık Değil

Yönetmen: Marie Vermeiren

2006, 23', Belçika / Belgium

Film, fuhuş ve kadın bedeninin cinsel sömürsü hakkındaki geleneksel bakış ve efsanelere meydan okuyor. Cinsel sömürü ve fuhuş amacıyla yasadışı kadın ticaretinden sağ kurtulan kadınlarla, yaşam deneyimlerini paylaşan ve devletlerin yasadışı insan ticareti ve fuhuşu da içeren kadına karşı işlenen suçlarla mücadelede sorumluluk ve tedbir almasını talep eden kadınlarla röportajları içeriyor. Film, cinsel sömürü amacıyla kadın ticareti konusunda Avrupa Kadın Lobisi – Kadın Ticaretine Karşı Koalisyon projesinin bir parçasıdır.

Ruhi Su

2002, 55', Türkiye

Yönetmen: Hilmi Etikan

Senaryo: İlgin Su

Görüntü Yönetmeni: Necip Sevindik

Ruhi Su Belgeseli, birçok sanatçı, bilim adamı ve araştırmacı ile yapılan söyleşilerden, fotoğraf ve belgelerden, müzik kayıtlarından derlendi. Onaltı yıla yayılan bir sürede gerçekleştirilen belgeselde Ruhi Su'nun baskı ve mücadelelerle dolu yaşam öyküsünü anlatılmakta. Çok kısıtlı bir bütçeyle çekilen belgesel için yönetmeni Ruhi Su'nun yaşamını gelecek kuşaklara aktarmanın ilerici ve aydın kişiler için bir görevdir olduğunu düşünerek yola çıktığını söylemiştir.

Direnişin Sanatı

2001 yılında yaşanan büyük krizle birlikte doruk noktasına ulaşan Arjantin'in sıkıntılı tarihi, aynı zamanda orijinal bir sanatsal ve kültürel dışı vurum dalgasının yükselişini de görmüştür. Direniş Sanatı birkaç sanatçının yaşadıkları kritik süreçlere gösterdikleri tepkinin yaratıcı bir ele alınışı. Belgesel, sanatsal ifadeyi güçlü toplumsal iletileri yaymanın, dizginlenmemiş yaratıcılığı keşfetmenin, yeni bir gerçekliğin yaratılmasında aktif olarak yer almanın bir aracı olarak gören birkaç yaratıcı ismi ve sanatçı kolektifini tanıtmaktadır.

2006, 62', Kanada **Yönetmen:** Alexandra Guité

Devrimci Gençlik Köprüsü

Yönetmen: Bahriye Kabadayı

Kurgu: Burak Dal

2007, 84', Türkiye

Hakkari'de, Zap nehri canlar almaya devam ederken, İstanbul Boğazı'na köprü yapma çalışmaları başlamıştır. '68 gençliği' içinden bir grup üniversiteli, ülkenin doğusu ile batısına eşit yatırım yapılması yaklaşımıyla Boğaz Köprüsü'nün yapımına karşı bir kampanya başlatır. Zap nehri üzerine bir asma köprü inşa etmeye başlarlar ve köprüye "Devrimci Gençlik Köprüsü" adı verilir. Hala kimliği bilinmeyen kişilerce havaya uçurulan bu köprü'nün hikayesi, köprü'nün yapımında da bulunan 68 kuşağından bazı kişilerin ve Hakkari halkının tanıklıklarıyla anlatılmıştır.

Bereketli Topraklar Üzerinde
1980, 115' Türkiye
Yönetmen: Erden Kıral
Senaryo: Erden Kıral, Tuncel Kurtiz, Mahmut Tali Öngören
Görüntü Yönetmeni: Salih Dikişçi
Müzik: Yavuz Top, Sarper Özsan
Kurgu: Zeki Ökten
Oyuncular: Yaman Okay, Erkan Yücel, Nur Sürer, Tuncel Kurtiz

'Bereketli Topraklar Üzerinde', Çukurova'da zor koşullar içinde yaşam savaşı veren üç arkadaşın öyküsünü anlatıyor. Köse Hasan, Pehlivan Ali, iflahsızın Yusuf iş bulup çalışmak için Çukurova'ya gelirler. Önce bir fabrikada, sonra da çeltik tarlasında çalışırlar. Köse Hasan fabrikada çalışırken ölür. Pehlivan Ali, Fatma'ya aşık olunca Ağa ile çatışır. Çünkü Ağa da Fatma'ya aşiktir. Ağa, aşık olduğu kızdan onu uzaklaştırmak için çeltiğe verir. Pehlivan Ali kolunu makineye kaptırır. Iflahsızın Yusuf da sonunda işi bırakıp köyüne, karısına döner.

Ödüller: Antalya Altın Portakal Film Festivali En İyi Yönetmen Ödülü (1981)
Antalya Altın Portakal Film Festivali En İyi Yardımcı Oyuncu Ödülü (1981)

Yitip Gidenler

Yönetmen: Erol Arıkan 2008, 33', Türkiye

Tarımsal üretim tarzı giderek çözülüyor, değişime uğrayarak başkalaşılıyor; bir tek insanlığın kendisine değil, doğadaki çeşitliliğe de saygısını yitirerek önüne çıkan her şeyi değişime uğrattıyor... Köylülük çözülüyor; çiftçi, atalarından devraldığı en yegane mirası; gelenekselliği içinde koruyup kolladığı, sakladığı tohumlarını yitiriyor... Çok uluslu şirketlerin içine sızarak oynadığı tohumlar ekim alanlarına yayıldıkça, bir tek orada ekilmekle kalmıyor, yerel tohumların da içine sızarak, ekolojik yapıyla birlikte, geleneksel yapıyı da başkalaştırıyor. Öykümüz önce Ege Bölgesi'nde, sonra Marmara Bölgesi'nde, Gönen-Sarıköy'de geçen sürecin iki yılını içeriyor; ilk yılında köylerden tohumlar toplanıyor ve bir sonraki yıl farklı bir bölge de ekilerek üretiliyor, duyarlı bir grup köylü tarafından tanımlanarak yapılarak koruma altına alınıyor.

Borçlanma, Tavuk ve Yumurta

Yönetmen: Claude Mouriéras
2004, 78', Etyopya

'Borçlanma, Tavuk ve Yumurta, Addis Ababa'nın güneyinde yaşayan bir grup Etiyopyalı tarafından kurulmuş, mikro ölçekli finans şirketi Buusaa Gonofaa'yı konu ediyor. Her şey, bir kadının ödünç parayla kendine tavuk satın almasıyla başlıyor. Zamanla giderek çoğalan tavukların yumurtalarına farelerin göz dikmesiyle, kadın, fareleri zehirlemeye karar veriyor ama kullandığı fare zehrini tavuk yiyor ve ölüyor. Kadın yine de aldığı borcu ödemek zorunda kalıyor. Karşılaşılan zorluklar arttıkça kurumun temsilcileri ve müşterileri arasında tartışmalar başlıyor. Hayat mücadelesi hem finans şirketini hem de borçluları prensiplerini tekrar gözden geçirmeye yönlendiriyor.

Aziz Nesin

Yönetmen: Ethem Özgüven
1994, 26', Türkiye

Aziz Nesin'in yaşamından bir kesit sunan belgesel Sivas'ta 37 aydının yakılmasından bir hafta sonra çekildi. Nesin, Madımak Oteli yangınından son anda kurtulmuştu ve yangından bir hafta sonra yönetmen kendisi ile görüşerek belgeselin çekimlerine başladı. Bu belgeselle ilgili tüm maddi gelirler Aziz Nesin Vakfına bağışlanmıştır. Belgesel Türkiye'de hiçbir televizyon kuruluşu tarafından gösterilmezken çeşitli Alman, İsviçre ve Avusturya televizyon kanallarında yayınlanmıştır.

Ödüller

Ankara Uluslararası Film Festivali Jüri Özel Ödülü (1994)

Metal Yorgunluğu
2006, 18', Türkiye / Turkey

Yönetmen: Uygur Demoglu
Görüntü Yönetmeni: Evren Mulikoğlu

Kurgu: Uygur Demoglu
Müzik: Oğuzhan Erdem
Tersane işçiliği dünyanın en zor işlerinden biridir. İstanbul Tuzla tersaneler bölgesinde çalışan 40.000 tersane işçisi, her gün dev metal bloklara terlerini akıtarak şekil verir. Metal Yorgunluğu işte bu insanların sadece bir gününün, 24 saatinin sözsüz öyküsüdür. Belgesel, 43. Antalya Altın Portakal Film Festivali kapsamında Belgesel Dalı'nda yarışma filmi olarak gösterilmiştir.

Limanların Uğultusu
2008, 35', Türkiye / Turkey

Yönetmen: Aynur Özbakır
İşçilerin çok büyük bir bölümünün kayıt dışı çalışıldığı, iş kazası adı altında pek çok işçinin öldüğü ve emek sömürsünün sınır tanımadığı Tuzla tersaneleri, Türkiye'deki kapitalist barbarlığın en önemli sembollerinden biridir. Orada iş kazası istatistiklerine dahil olan ölümler dışında, pek çok işçi ölümlü de kayıt dışıdır. Çünkü tersane patronları yoksul ve çaresiz işçi ailelerine sessiz kalmaları karşılığında "kan parası" verirler. Böylece Tuzla tersanelerinde işlenen suçlar çoğu zaman bir sır olarak kalır. 'Limanların Uğultusu', örgütsüzlüğün ölüm, grevin hayat olduğu Tuzla tersanelerinden sesler, yüzler, görüntüler yansıtır.

Bir Yudum Sevgi

Yönetmen: Atif Yılmaz
Senaryo: Atif Yılmaz, Fehmi Yasar
Görüntü Yönetmeni: Çetin Tunca
Müzik: Yalçın Tura
Oyuncular: Kadir İnanır, Hale Soygazi, Macit Koper, Meral Çetinkaya, Serra Yılmaz, Ece Öрге, Tuncay Akça, Cihat Tamer
1984, 90', Türkiye

Dört çocuklu Aygül mutsuz bir kadındır. Bir yandan ekonomik bunalım, öbür yandan kocasının işsiz güçsüz kahvelerde oturup evine ve çocuklarına karşı gösterdiği ilgisizlik, genç kadını en olgun çağında bunalımlara iter. Genç kadın bu bunalımlı dönemde işçi Cemal'le tanışır...

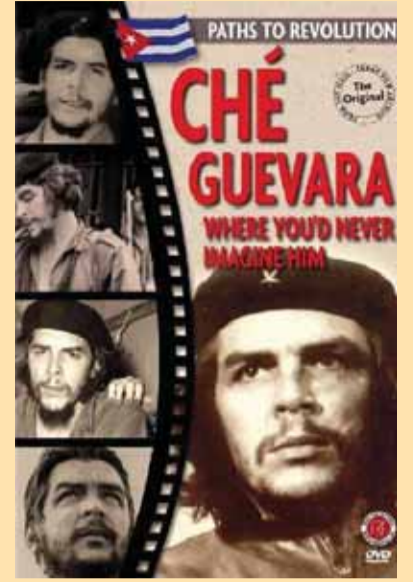
Kibritçi Kız

Yönetmen: Aki Kaurismäki
Senaryo: Aki Kaurismäki
Görüntü Yönetmeni: Timo Salminen
Kurgu: Aki Kaurismäki
Müzik: Reijo Taipale
Oyuncular: Kati Outinen, Elina Salo, Esko Nikkari, Vesa Vierikko, Reijo Taipale
 1990, 68', İsveç- Finlandiya
 Kibrit fabrikasında çalışan Iiris, kasvetli bir çevrede sönük bir yaşam sürer. Akşamlarını hiç konuşmadan, TV haberlerini izley-

erek geçiren annesi ve üvey babası ile birlikte yaşar. Iiris yerel dans salonuna gider, ancak hiç kimse dansa kaldırmak için ona ilişmez.

Sonra herşey değişir. Sonunda Iiris özgürlüğe giden bir yol olarak zehiri keşfeder.

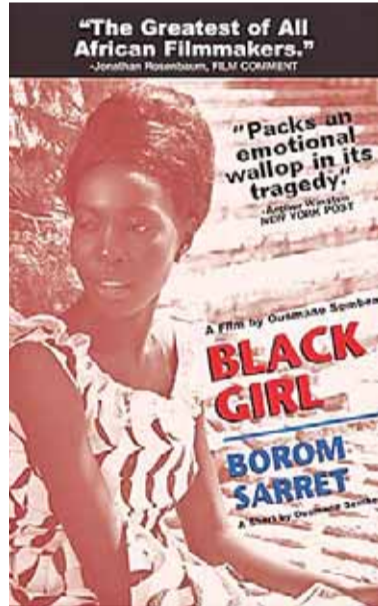
Ödüller:
 1991, Jussi Ödülleri, En İyi Kadın Oyuncu, En İyi Yönetmen, En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu ve En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu
 1990, Berlin Uluslararası Film Festivali, Interfilm Ödülü, OCIC Ödülü

Che: Devrimin Adımları 1. Bölüm

2004, 54', Küba / Cuba
Yönetmen: Manuel Pérez

Devrimin Ayak İzleri serisinin ilki olan film, Arjantinli devrimcinin yaşamı hakkında detaylı bir tarihsel öykü sunuyor. Eski arşiv filmleri ve fotoğrafların yardımıyla, Guevara'nın köylülerin yoksul durumlarını belgelediği motosikletli Güney Amerika turundan, 1967'de Boliviya ordusu tarafından katledilişine kadar anlatılıyor.

Borrom Saret
 1966, 20', Senegal
Yönetmen: Ousmane Sembene
Kurgu: André Gaudier
Görüntü Yönetmeni: Christian Lacost

Ülkesinin uluslararası alanda tanınması için mücadele veren ilk Afrikalı yönetmen ve bağımsız Afrika sinemasının yükselmesi için çalışan figürlerden bir tanesi olan Ousmane Sembene'nin yönettiği Borrom Sarret filmi sınıf ayrımının eleştirisi iyi bir şekilde sunulmuş ve olağanüstü kamera uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Filmin yönetmeni Sembene 2004 yılında Cannes film festivalinde ödüle layık görülmüştü.

Arka Bahçede Yıkım

2006, 46', Türkiye
Yönetmen: Murat Balkı

Belgesel, "Kentsel Dönüşüm Projesi" adı altında yürütülen ve İstanbul'da 95 bine yakın evin yıkılmasını amaçlayan yıkım projesine ilişkin bir karşı bakış denemesidir. Bu projenin, emekçilerin hayat şartlarına ve geleceklerine nasıl yansıdığına bir tanıklık yapılması amaçlanmaktadır. Başka Kültürevi Belgesel Atölyesi'nin 2005 Mayıs'ında başlayıp 10 aylık bir çalışma sürecinin sonunda tamamladığı Arka Bahçede Yıkım, barınma hakları ellerinden alınan insanların, yıkım anlarındaki ve barikatlardaki mücadelelerini anlatmaktadır.

Dışarısı Nasıl
 2007, 46', Türkiye
Yönetmen: Nursel Doğan

Yıldız, 1965 yılında Erzurum'un Narman ilçesine bağlı Aşağı Yayla köyünde doğar. Öğretmen abisi ev işlerinde annesine yardım etsin diye ilkökul dördüncü sınıftaki Yıldız'ı okuldan alır. Babası Yıldız'ı daha iyi bir dini eğitim için medreseye gönderir. Yıldız 16 yaşına geldiğinde kendisinden oldukça büyük yaşta dayısının oğlu ile evlendirilir. Bir süre sonra ekonomik koşullardan dolayı İstanbul'a göç etmek zorunda kalırlar. İstanbul'da bir gecekonuda iki çocukla birlikte oldukça yoksul koşullarda yaşamlarını sürdürmeye çalışırlar. Kocasının eve karşı sorumsuzluğu ve doğru dürüst çalışmaması Yıldız'ı iş arayışına yöneltir.

Şaşkın Köpekler

2005, 93', İran-Afganistan-Fransa
Yönetmen: Marziye Meşkin
Senaryo: Marziye Meşkini
Görüntü Yönetmeni: İbrahim Gafori
Müzik: Muhammed Rıza Derviş
Kurgu: Mastaneh Mohajer
Oyuncular : Gol-Ghotai, Zahed, Agheleg Rezaei, Sohrab Akbari

Kabil'de yaşayan iki küçük çocuk yabancılara ait olduğu için diğer çocukların zarar vermek istediği bir köpeği kurtarırlar ve şehrin cezaevine götürürler. Onlar gece mahkumlarıdır. Yani, anneleri mahkumdur ve çocukların kalacak yerleri olmadığı için geceleri anneleri ile birlikte kalmalarına izin verilmiştir. Ertesi gün, cezaevi müdürü tarafından yakalanınca, cezaevine girmeleri yasaklanır ve yalvarmaları fayda vermez. Onlara cezaevinin yetimhane ya da evsiz sığınağı değil, suçluların tutulduğu bir yer olduğu söylenir. O halde bir sığınakları olması için suç işlemekten başka çareleri yoktur.

Ödüller: 2004, Venedik Film Festivali, Unicef Ödülü, Gümüş Kamera Ödülü, 2005, Singapore Film Festivali, FIPRESCI Ödülü, Netpac Ödülü, 2005, Bermuda Film Festivali, En İyi Film, 2005, Paris Uluslararası Film Festivali, En İyi Kadın Oyuncu Ödülü

Üç Öykü Üç Direniş

2007, 57', Türkiye

Yönetmen: Safiye Işıklı, Özgür Fındık

Senaryo: Safiye Işıklı

Görüntü Yönetmeni: Özgür Fındık
Müzik: Metin Kahraman, Kemal Kahraman

Kurgu: Safiye Işıklı

15-16 Haziran işçi direnişi ile başlayan belgesel, SEKA ve TÜPRAŞ eylemleri ile üç ayrı başlık ve öykü altında birleşiyor. Direnişe ve eylemlere dair tüm bilgileri, işçiler kendi günlük yaşantılarının ayrıntılarıyla öyküsel bir biçimde izleyiciye sunarken yaşanan sürecin sendikal ve hukuki boyutlarını da sendikacılar ve hukukçular yorumluyor. Belgesel 15-16 Hazirandan SEKA ve TÜPRAŞ dönemine kadar ki süreçte, ülkenin ekonomik, siyasi ve hukuki yapısındaki değişimleri ve bununla beraber işçilerin eylem tarzındaki değişimleri gözler önüne sermeyi hedefliyor.

Öteyüz

2007, 13'33", Türkiye

Yönetmen: Coşğül Yüksel

Görüntü Yönetmeni: O. Yaşar Terlemez

Müzik: Murat Barkan

Kış aylarında, yapacak işleri olmayan köylüler, biraz para kazanabilmek için İDA dağının öte yüzüne göçerler. Geçici olduğunu inananlar, mevsimlik işçiliğin ağır koşullarına katlanırlar. Soğuk ve nemli hava koşullarında zeytin topalayabilmek için doğayla mücadele ederler. Bu film, zeytin işçilerinin, zorlu mevsimlik iş maceralarını yansıtır.

Tuzla Tersaneleri'nde Hayat

2008, 41', Türkiye

Yönetmen: Petra Holzer, Selçuk

Erzurumlu, Ethem Özgüven

Kurgu: Selçuk Erzurumlu, Ömer

Öztürk, Mesut Ersöz

Tuzla Mezarlığı, Tersaneler Bölgesi'ni kuşbakışı görür. Mezarlığın olduğu tepeden aşağı doğru inmeye başlayın. İşte solda geniş askeriye arazisi. Yemyeşil ve insandan arındırılmış. Sonra bıçakla kesilmişcesine betonarme apartmanlar başlar. Tuzla Havzası'nda çalışan işçilerin evleri, sabah yediden itibaren "dışarıda", tersanelerde, deri sanayide, yan sanayide çalışanlardan tarafından boşaltılır. Aile evlerinin arasına, ailelerin özlemi ve yataklarla doldurulmuş bekar odaları karışır. Tepe aşağı devam edin, geminin ufak parçalarını üreten atölyeler, E5 İcmeler Köprüsü'nün dinmeyen gürültüsü, dört yol ağzındaki hiç boşalmayan amele pazarı, banliyö treninin sesi. İcmeler İstasyonu'nu geçin, işte neredeyse Türkiye'nin bütün tersaneleriyle bezeli Aydınli Koyu. Kırksekiz ayrı kapıdan her gün geçen işçiler, yüz insan boyu vinçler, saçlar, onları birleştiren hız ve terdir. Tersanelerin zaman birimi yere düşen izmarit, endişesi ölüm ve geçim, umudu ve derdi, hepimizin umudu ve derdidir. Tuzla Mezarlığı, Tersaneler Bölgesi'nin kuşbakışı görür.

Çatlamış Toprağın Çocukları / Zarokên Axa Qelişî

Yönetmen: Ömer Leventoğlu
 2008, 70', Türkiye

"Zarokên Axa Qelişî- Çatlamış Toprağın Çocukları belgeseli, esas olarak yüzyılları aşkın bir istihdam ve sömürü biçimi olan gezici-geçici tarım işçiliğini anlatıyor. Son yıllarda sıklıkla kitlesel ölümleriyle gündeme gelen geçici tarım işçilerinin yaşam koşullarını konu alan belgesel film, tarım işçilerinin bu kez ölümüne değil yaşamına odaklanıyor. Film, bu istihdam biçiminin bir yıllık döngüsünü, Ceylanpınar'da yaşayan 6 ailenin yaşam mücadelesi çerçevesinde kaydediyor ve özellikle kadın ve çocuk işçilerin yaşam ve çalışma koşulları üzerinde duruyor. Filmin Yönetmeni Ömer Leventoğlu daha önce 2006 yılında 'Eşa Şewate' isimli bir filme daha imzasını atmıştı.

Yönetmen, Senaryo, Görüntü Yönetmeni, Kurgu: Ümit Kıvanç
 2008, 214', Türkiye

Belgesel kanser yüzünden hayatını kaybeden Kazım Koyuncu'nun hayatını, müziğini ve fikirlerini müzik yoluyla iletmesini anlatmaktadır. Yönetmen belgeselden şöyle söz etmektedir: "Kazım neden o kadar gerekli bir insan? Onu bir filmle anlatmaya çalıştım. Filmde de size bunu sadece Kazım anlatacak. Bir belgesel olarak değişik iddialar taşıdığı söylemekten kaçınmayacağım bu filmde, Kazım'ın ardından yapılmış konuşmalar, üstüne söylenmiş sözler falan yok. Sadece kendi konuşuyor, çeşitli dönemlerdeki grup arkadaşlarıyla birlikte çalıyor, söylüyor. İkinci sebepim ise çok özel ... Hiç tanışmadığım halde, onu kaybettiğimizde bir arkadaşımı kaybetmişçesine üzüldüm ... Kazım, şarkılarla aramızdan geçti. Ne yazık ki hakikat bu. Geçip gitmesin istiyorum."

Fabrikalar Kenti / Maquilapolis

Yönetmen: Vicky Funari, Sergio De La Torre
 2006, 67', Meksika-ABD

Carmen ucuz işgücü için Meksika'ya gelen bir çokuluslu sermaye yapısına sahip bir fabrikada çalışmaktadır. Tüm gece televizyon parçaları ürettikten sonra Carmen, kanalizasyon ve elektrik altyapısı olmayan bir mahalledeki eski garaj kapılarında kendisinin yaptığı barakasına gelir. Yıllardır zehirli kimyasallara maruz kaldığı için böbreklerinden rahatsızdır ve kurşun zehirlenmesinden zarar görmüştür. Günde altı dolar kazanmaktadır. Ancak Carmen bir "kurban" değil; kendisi ve çocukları için bir hayat kurmaya uğraşan, değişim için çalışan ve iş arkadaşı Lourdes ile birlikte işçi hakları için mücadele eden bir kadındır.

Büyüyen bir eğride ve ağda işçi filmleri festivali

İşçi filmleri festivallerinin gelişmesi, işçilerin dikkatlerini dünyanın dört bir yanından yüzlerce ülkede yaşanan mücadelelere çekiyor.

Festival fikri, işçilerin kültürlerinin, tarihlerinin ve deneyimlerinin çoklu medya aracılığıyla kurumsal bir biçimde anlatılmasına duyulan ihtiyaçla ortaya çıktı. İşçiler her alanda, özelleştirme politikalarıyla, kadrolaşmayla, savaşla, ırkçılıkla ve sendikal örgütlenmelerinin engellenmesiyle karşı karşıya kalıyorlar. Kapitalistler ve onların kontrol ettiği hükümetler, işçilerin mücadelelerinin diğer ülkelerdeki mücadelelerden yalıtılmış ve umutsuz bir mücadele olduğunu propaganda etmeye çalışıyorlar. Türkiye’de ve dünyada, az sayıda insan tarafından yönetilen bir sistemin propagandasını yapabilmek için medya ve basın önemli bir araç olagelmıştır. Bu sebeple, festival düzenleyicileri için sadece bir ülkedeki değil dünyadaki tüm işçiler için zararlı olanların, aynı zamanda dünya çapında çevreye de zararlı olduklarını anlatmak ve bu insanların bilgi akışını engelleme çabalarına da karşı çıkmak önemli.

İlki 1994’te yapılan işçi filmleri festivali, internetin ve yeni iletişim araçlarının gelişmesinden önce ortaya çıkmış olsa da, aslında bu yeni iletişim araçlarının festivallerin kitleselleşmesine olan katkısı da net bir biçimde önümüzde duruyor.

İşçi filmlerinin ve işçi sınıfını konu alan videoların uzun hikâyeleri vardır. Aslında işçiler ve sendikaları emek mücadelelerini konu alan bu filmleri neredeyse sinemanın ortaya çıkışından beri kullanıyorlar. Tabii ki bu ilk filmlerin birçoğu kayıp ya da yaygın bir biçimde dağıtılması engellenmiş durumda. Almanya’da Hamburg tersanesindeki işçilerin 1896’daki genel grevini konu alan “Bruder”-Brother filmi, Hitler rejimi tarafından 1929’da yok edilmişti. Daha sonra bu film Moskova’daki arşivlerde Alman arşivciler tarafından yeniden keşfedilmişti.

Faşist hükümetin bu film ve diğer birçok tarihi veya işçi mücadelelerini konu alan filmleri yok etme ihtiyacı ilginç değil. Çünkü işçi sınıfının gerçek deneyimlerini gösteren filmler, işçilerin kendi tarihlerini ve dünya işçi sınıfının geçmişini öğrenebilmeleri için güçlü bir araç olarak kullanılabilir. Polisin Seul ve Kore’deki ilk festivalleri izinsiz filmler gösterdiği bahanesiyle tehdit etmesi, festivalin ile-

riye doğru evrilmesine ve uluslararası bir karakter kazanmasına sebep oldu.

Aralık başında Osaka ve Tokyo’da düzenlenen Japon İşçi Filmleri Festivali, emekçilerin kendi kameralarıyla kendi emekçi medyalarını yaratmalarına bir destek oluşturmuştu. Festival süresince 3 dakikalık videoların katıldığı bir yarışmaları vardı ve yarışmayı kazananların çektikleri filmler hakkında üç dakika boyunca konuşma şansı vardı. Bu festival bir yandan Kore’deki işçi hareketinden festivale davet edilen Koreli müzisyen işçiler ile dayanışmanın güçlenmesine yardımcı olurken, diğer yandan Kore ve Japonya’da aynı şirkette çalışan işçilerin birleşmiş mücadelesinin gösterilmesine yardımcı oldu.

Japonya’daki demir yollarının özelleştirilmesine olan tepkinin yansıtılması da bu festivalin önemli özelliklerinden birisiydi. İşçi filmleri festivali fikrini ilk ortaya atanlardan biri olan ve işçi filmleri yapan Akira Matsubara, Japonya’daki demiryollarının özelleştirilmesi, bu özelleştirmenin militan sendikacılık anlayışına yarattığı etkiler ve demiryollarındaki sağlık ve güvenlik problemleriyle ilgili filmler yaptı. Bu filmi, Kore Demiryolları Sendikası, özelleştirmenin tehlikelerini ve Kore’de özelleştirme karşıtı mücadelenin yanında yer alması gereken demokratik bir sendika kurma çabasını konu alan eğitimlerinde kullandı.

Japon savaş karşıtı öğretmenlerin Japon militarizmine karşı mücadelesini konu alan “Tehtide Karşı” (Against Coercion) tüm dünyada izlenirken militarizasyonun bedelleri hakkında eğitim emekçilerini bilgilendirmek için kullanıldı. İşçi filmleri festivalinin uluslararası kampanyalar yaratmadaki rolü, festivalin gün geçtikçe genişlemesinde ve tüm dünyaya yayılmasında en kritik unsurlardan biri.

Festivaller aynı zamanda, ekonomik bir çökmeyle yüz yüze gelen işçilerin deneyimlerini geliştirmelerinde de rol oynuyor. Ülke çapına yayılan Arjantin İşçi Filmleri Festivali’nin merkezini, işçilerin iktidarı için verilen savaşlar ve işçilerin sınıf mücadeleleri oluşturuyordu. İşçileri iflas etmiş fabrikalardan çıkarıp emekçilerin gündemlerine yönlendiren bu filmler tüm dünyaya yayıldı. Bu festival aynı zamanda işçilerin girdikleri komitelerde en iyi olduğunu düşündükleri film için oy kullanmalarını sağladı. İşçilerin filmleri seçmek için harcadıkları

bu çaba, onları festival hazırlık sürecine dahil etti. Bu festivaller, Brezilya’da ve Bolivya’da yapılıyor, bir sonrakinin Kosta Rica’da gerçekleştirilmesi planlanıyor.

Güney Afrika da, Arjantin gibi IMF ve Dünya Bankası’nın vahşi ekonomik yaptırımlarına maruz kaldı. Naomi Klein’in “The Take” (İşgal) filmi Cape Town’da İşçilerin Dünya Medyası (WWM) ve COSATU tarafından desteklenen İşçi Filmleri Festivali’nde gösterildiğinde, Güney Afrika’daki SACKED GARMENT işçilerinin de Arjantinli işçilerin yaptığı gibi fabrikalarını işgal etmesi gerektiğiyle ilgili heyecanlı bir tartışma başladı.

Bu festivallerin bir diğer özelliği ise, işçi sınıfının müziğinin bu festivallerde kullanılması. Göçmen koroları, emekçi şarkıcılar ve müzisyenler de festivalin önemli unsurlarından. Arjantin’de Rus işçi sınıfından yönetmenin çektiği Potempkin’in gösterimi süresince, işçilerin kullandığı öğütücüler, zincirler ve diğer araçların yer aldığı özel bir gösteri düzenlendi.

Danimarkalı işçi müzisyenlerin temsilcileri geçen yıl San Francisco’da düzenlenen işçi filmleri festivaline katılmaları ve geleneksel tekne gezintisinde müzik yapmaları için sendikaları tarafından desteklendi. Şu anda ise Danimarka’da festival için çalışıyorlar.

Festivallerin daha çok yayılmasında anahtar unsurlardan birisi de internetin işçi filmlerinin ve emek haberlerinin yayılımına olan katkısı. Yeni ve geliştirilmiş yazılımlar sayesinde farklı dillerden çeviri yapıp filmlere altyazı koyabiliyoruz. Bu da işçi filmlerinin küresel bir biçimde yayılımı kolaylaştırıyor. Youtube gibi siteler ise gün geçtikçe daha fazla emekçi tarafından mücadelelerinin internette yayınlanabilmesi için kullanılıyor. Kaliforniya Hayward’ta grev yapan öğretmenler, günlük grevlerini bile İngilizce ve İspanyolca’ya çevirip “Kızgın Yorgun Öğretmenler grubu” (AT&T) adlı müzik grubunun parçaları eşliğinde yayımlayabiliyorlar.

Emekçilerin mücadelelerini tüm dünyaya farklı dillerde gösterebilmeleri, uluslararası eylemler ve işçi medyası oluşturabileceğimiz anlamına geliyor. İşçi videolarının, müziklerinin ve fotoğraflarının dünyanın her ülkesinden paylaşılabilmesi uluslararası bir işçi medya ağı (ILMN) oluşturulması planları yapılıyor.

İşçi filmleri festivallerinin, işçilerin eğitimini, dayanışmasını ve hatta dünyanın diğer bölgelerindeki işçilerin eylemlerini geliştirmemize yardımcı olduğu çok açık.

STEVE ZELTZER
Laborfest San Francisco
Çeviren: TUĞÇE ÇETİN

ABD ve AKP'ye karşı vicdan ayağa!

İstanbul Film Festivali kapsamında 17 Nisan'da Fitaş Sineması'nda gösterilen "Hadisa için Savaş" filmi izlemeye gidenler hoş bir sürprizle karşılaştı. Filmin sonunda beyazperdede 'İşgalci ABD, İşbirlikçi AKP' sloganı belirdi. Bu zekice eylemi gerçekleştiren, aynı zamanda festivalimizin düzenleyicilerden çevirmen arkadaşımız eylemi gazetemize anlattı

Tarih 17 Nisan 2008... Sat: 12.30 civarı... Yer: Fitaş Sineması 1 No'lu salon... Uluslararası İstanbul Film Festivali kapsamında ABD askerlerinin Irak'ta düzenlediği bir sivil katliamı anlatan "Hadisa için Savaş" filminin gösterimi henüz sona ermiş. Filmin sonundaki yazıların bittiği anda perde de bir slogan beliriyor: "İşgalci ABD, İşbirlikçi AKP". Seyirciler önce şaşırıyor sonra aralarından bazıları alkışa başlıyor. Türkiye'nin ABD ve AKP'ye sadık medyası bu olayı ertesi gün 'Film Festivali'nde Skandal' başlıklarıyla duyurdu. Onların skandal dediği biziyse haylice heyecanlandıran bu vicdani eylemi gerçekleştiren çevirmen arkadaşımız olayın giriş, gelişme ve sonucunu birinci ağızdan bize anlattı. Asıl önemli olanın eylemin kendisi olduğunu belirtip, isminin yazılmasını istememe mütevazılığı yaparak...

Öncelikle seni bu yaratıcı eyleminden dolayı kutlarız. Eylemin çıkış noktası neydi, esinlendiğin benzer bir eylem var mıydı, nasıl planladın, nasıl gerçekleştirdin?

Benim eylemim vicdanımı, yüreğini ve aklını, çalıştığı kurumlara ipotek etmeyen sıradan bir bireyin sıradan siyasi bir eylemidir. Çıkış noktası ise belli; "altyazı görevlisi" olarak gösteriminde bulunduğum "Hadise İçin Savaş" filmi. Film gerçek bir olayı anlatıyor. Irak'ın Hadise yerleşiminde direnişçiler yola bomba koyuyor, bir Amerikan askeri ölüyor, bir diğeri yaralanıyor ve askerî konvoydaki diğer askerler çevredeki evlere girip, çoğunluğu kadın ve çocuk olmak üzere 25 Iraklı'yı katlediyor. Film sırasında dışlerimi sıktım, gözlerim doldu ve Irak'taki işgale sessiz kalmamak için ama sessizce, yeri de gelmişken böyle bir eylemde buldum. Önceden planlamış değilim, vicdanımın sesiydi. Bu eylem kişileri hedef almıyor, çok ciddi söyleyeyim, AKP'ye oy vermiş olanları da hedeflemiyor. ABD'nin insanlığa karşı işlediği suçlar ortada, AKP iktidarının "kahraman ABD askerleri" (Amerikan Wall Street gazetesi, 31 Mart 2003) ifadesi de ortada. Ortada bir insanlık suçu varsa, ki Irak'ın işgali böyle bir durum ve eğer iktidar bu insanlık suçunu işleyen devletle işbirliği yapıyorsa, ki yapıyor, elbette bir vatandaş olarak buna hayır diyebiliriz. İnsanlar geçen seçimde bu iktidara sadece evet oyu verdiler, vicdanlarını ve akıllarını ipotek altına sokmuş değiller. "Yensen de yenilsen de kalbimiz seninle" bir takım taraftarı olarak hoş bir slogan ama "İnsanlık suçu işleyen, katliamlar yapan bir devletle işbirliği yapsan da yapmasan

da kalbimiz seninle" kulağa pek hoş gelmiyor değil mi?

Bir sinema salonunun eylem yeri olamayacağını düşünenlere 1968 Meksika Olimpiyatları'nı örnek olarak vereyim. Birincilik kürsüsünde Amerikalı zenci atlet Tommie Jones, ikincilik kürsüsünde yine Amerikalı John Carlos ve üçüncülük kürsüsünde Avustralyalı beyaz atlet Peter Norman vardır. İki Amerikalı atlet, siyah eldiven giydikleri yumruklarını ABD milli marşı çalınırken havaya kaldırır, ülkelerindeki ırkçılığı, ayrımcılığı ve sefaleti sessizce protesto ederler. Başlarını da ezilen ve sömürülen insanlara bir saygı ifadesi olarak öne eğler. Ayaklarında siyah çoraplar vardır. Avustralyalı atlet de ayağına siyah çoraplar giyip göğsüne "İnsan Hakları İçin Olimpiyat Projesi Hareketi" kokartı giyeneyle bu eyleme destek verir. İrkçılığı protesto eden bu üç atletin faal atletizm hayatları bu eylemin ardından sona erdirilir. Peter Norman 3 Ekim 2006'da öldüğünde onun tabutunu taşıyan iki kişiyi görürsünüz; Tommie Jones ve John Carlos. Onurlu bir duruşun fotoğrafı işte budur. Sessiz kalmamak için sessizce yapılan eylem işte budur. İnsanlığa karşı işlenen suçlarda bunları işleyenlerin iki cümlesi vardır; "Ben verilen emri yerine getirdim" ve "Ben işimi yaptım". Hayır, insanlık onuruna aykırı emirlere itaat etme. Hayır, vicdanını ve aklını bir kenara koyarak işini yapma. Mesajım budur.

Festivali düzenleyen İKSV'nin olayla ilgili açıklamasında "Bir süre ekranda kalan yazılar seyirciler tarafından şaşkınlıkla karşılandı" ifadesine yer verildi. Bazı gazeteler olayı festivalde alt yazı skandalı diye verdi. Gerçek neydi? İzleyicilerin tepkisi ne oldu? İKSV'nin ileri sürdüğü gibi bu festivale ve sanatçının eserine olumsuz bir müdahale mi?

Ben "altyazı görevlisi" olarak salondaydım. Çevirmenler aynı zamanda elektronik altyazının perdeye yansıtılmasında da görev yapıyorlar. Salondaki yaklaşık 30-40 kişiden aldığım tek tepki "destek alkışı" oldu. Bu destek alkışından sonra salondan çıkan seyirciler arasından sadece tek bir seyirci bu olayı şikayet edeceğini salon görevlisine bildirdi. Yanına gidip "bu benim şahsi tasarrufumdur, şikayet edeceksiniz ismimle şikayet edin" dedim. İKSV'nin iddia ettiği gibi ne şaşkınlığa uğrayan seyirci oldu ne de salon görevlilerinden biri gelip "bana müdahale ederek yazının ekrandan silinmesini" sağladı. Yazıyı ekrana ben yansıtım, bir sonraki seansta oynaya-

cak filmin altyazısını programa yüklemek amacıyla o yazıyı ekrandan yine ben sildim. Festivalin "geçici" çalışanı değilim. Evet dönemsel ve geçici bir süre çalışıyoruz ama ben festivalin 15 yıllık çevirmeniyim. Konuyu "altyazı skandalı" olarak veren gazetelere şunu da sormak lazım, önlerine gelen her olayı sansasyona çevirmeye, magazinleştirmeye utanmıyorlar mı? Vatan gazetesinde bir fotoğraf yayınlandı. Sözde bir perde, perdede filmde bir kare ve üzerinde sarı harflerle "İşgalci ABD, İşbirlikçi AKP" yazıyor. Bu fotoğraf bir "Photoshop" hilesi, bu fotoğraf bir fotomontaj hilesi. Ben o yazıyı film bittikten sonra, jenerik akarken gönderdim, üstelik festivalin altyazılarının rengi sarı değil beyazdır, şimdi "Altyazı Skandalı" diye başlık atan Vatan gazetesine sormak lazım, fotomontaj olduğu besbelli, "yalan" bir fotoğrafla gazeteciliğin meslek ahlakını nasıl bağdaştırıyorlar? Gazete yöneticileri Paris Hilton poposunu açsın diye peşine magazin muhabirleri takarken skandal olmuyor da bu ülkenin içinde bulunduğu duruma verilmiş siyasi bir tepki mi skandal oluyor?

Sanatçının eserine, yani filme müdahale etmem için örneğin makinist odasına girip film makarasına müdahale etmem gerekirdi. Filmin ortasında bağırıp çağırıyordum, seyircinin izleme hakkına müdahale etmiş olurum, önümdeki çeviriyi değiştirseydim, çevirmen arkadaşımın çevirisine müdahale etmiş olurum. Filme müdahale yok, seyircinin izleme hakkına müdahale yok, çeviriye müdahale yok, sözlü ya da fiziksel bir şiddet olayı da yok, bu hezeyan da neyin nesi?

İKSV, eylem sonrası büyük panik yaşadı. Olayın kendilerinden bağımsız olarak yapıldığını kanıtlama çabasına girişti. Bu paniği nasıl yorumluyorsun?

İKSV'nin duyduğu tek korku, Kültür Bakanlığı ile Beyoğlu Belediyesi'nden aldıkları desteği yitirme korkusudur. Bu para korkusu çok genel bir korku aslında. İster İKSV'ye, ister nehirleri özelleştirmeye çalışan hükümete olsun, bu genel korkuyu duyan herkeşe en anlamlı cevabı, Cree Kızılderililerin şu deyişi veriyor: "Son ağaç öldüğünde, son nehir zehirlendiğinde, son balık tutulduğunda anlayacağız ki para yenmiyor."

Olaydan sonra işine son verildiğini biliyoruz. Vakıf size nasıl bir tepki gösterdi? Yasal bir soruşturma da açıldı mı?

Ben işimi, yani filmlerin altyazı çevirisini yapmayı zaten bitirmiştım. Hangi işime son verdiklerini ben de

anlamadım. Herhalde kalan üç-dört günde, "altyazı görevlisi" olarak seanslara girmememi kastediyorlar. Evet, yasal bir soruşturma oldu, gidip ifade verdim. "Telif haklarını ihlal etmekle" suçlanmışım savcılık tarafından. Elbette bu suçlamanın dayanağı da İKSV'nin basın açıklamasındaki yer alan, "esere ve sanatçıya müdahale edildiği" yönündeki saçma ifade. Hele bir dava açılın, ister İKSV olsun, ister çevirmenin telifini yemekte beis görmeyen dağıtımçı şirketler, televizyon kanalları olsun, "fikir ve sanat eserlerinde telif hakkının" ne olduğunu öğrenirler.

Bu olaydan sonra çevrenden nasıl tepkiler aldın?

Tebrik harici bir tepki almadım ama açıkçası şunu söyleyeyim, gayet olağan, gayet medenî bir tepkiydi benimkisi ve tebrik gerektirmiyor.

Eylemi düzenlerken bu kadar ses getireceğini biliyor muydun? Kamusal alanlarda yapılacak bu tarz eylemlerin önemi hakkında şu anda ne düşünüyorsun?

Başta da dediğim gibi sadece vicdanımın sesini dinledim, gözümde yaş gelirken yok ses getirmiş, getirmemiş gibi düşünceler geçmedi aklımdan. Emeğiyle hayatını kazanan milyonlarca insan gibi ben de bir Hollywood filmde yaşamıyorum. Yani bizi kurtaracak bir Ötümcek Adam'ı, Süpermen'i beklemiyorum. Emeğiyle hayatlarını kazananlar emeklerinin haklarını kamusal alanda elbette savunacaklar, elbette akıllarıyla ve yürekleriyle siyasî bir söylemde bulunacaklar. Toplu halde ya da bireysel olarak, hiç fark etmez, tepkimizi medeni bir biçimde göstermek elbette çok önemli.

Ekleme istediklerin?

Böyle bir eylemi kimin yaptığının bir önemi yok. Doktor da olabilir, çöpçü de olabilir, çevirmen de olabilir, mühendis de olabilir, gazeteci de olabilir, iş bulamayan bir işsiz de olabilir. Aslolan hayata karşı sessiz kalmamak. Her sabah kalkıyoruz ve aklımıza gelmeseydi tarih her sabah yazılmaya devam ediyor, değişmeye devam ediyor. Bugünü çocuklarımıza miras bırakacağız, bu mirasın ne olacağını bizim ne yapıp yapmadığımız belirleyecek. Bir İtalyan maden işçisinin sözlerini hep hatırlarım: "Bugün bir mücadele veriyoruz. Burada asıl sorun kazanıp kazanamayacağımız değil. Yarın bir gün torunum bana neler olduğunu sorduğunda, ona "Elimden geleni sonuna kadar yaptım" demek istiyorum."

MAHMUT HAMSİCİ

Ben büyüğüm, ben, Yaşar Usta!

Festivalin Ankara ayağındaki sokak gösterimleri programında Ergin Orbey'in efsanevi filmi 'Bizim Aile' de bulunuyor. Filmde Münir Özkul'un canlandığı, emeğinden aldığı güçle patron karşısında dimdik duran Yaşar Usta yıllar içinde Türk sinemasının unutulmaz işçi karakterine dönüşmüştü

Türkiye işçi sınıfının en etkili dönemlerinde bile çekilen işçi filmlerinin sayıca azlığı, iyi niyetle çekilmiş ve halktan yana olduğu için sahiplenilmiş birçok filmin sinema sanatının ölçütlerinden yoksun olduğu Türk Sineması'nda tartışılmalı bir meseledir. Bu yazı gönülden sevilmiş olan aklın terazisine vurmadan, Bizim Aile filmini sinemasal ölçütler bağlamıyla ele almayacak, sadece geniş kitleleri aynı sıcaklıkla kucaklamayı başarmış bir filmin yarattığı eşsiz karşılığın izini sürmeye çalışacaktır.

3. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali Ankara Programı'nın açılış filmi olan, 1975 yılında çekilen, yapımcılığını Arzu Film'in, senaristliğini Sadık Şendil'in, yönetmenliğini Ergin Orbey'in üstlendiği Bizim Aile Türk Sinema seyircisi için tekrarı mümkün olmayan karşılıklar yaratan filmlerden biri, belki de en önemlisidir. Çekildiği ve gösterildiği yıllardan bu yana geçen otuz küsur yıl içinde seyircide yarattığı etkiyi kaybetmek bir yana, güzel günlere adanmış bir film haline dönüşerek ortak bilinçaltımıza kazınır. Geniş kitlelerce defalarca seyredilen, neredeyse tüm sahneleri ezberle bilinen, tüm replikleri oyuncuların önce söylenen ve dolayısıyla kendi seyredilme biçimini yaratmış, "buralı" bir film olur. Birkaç kuşağı aynı tanıdık bağlarla kucaklamayı başarır. Bizim Aile filmini bir tür samimiyet çağı masalı olmanın ötesine taşıyan damar elbette "emek" kavramıyla açıklanabilir. Evlilik bağı ile bir arada yaşamak zorunda kalan çocuklar kardeş olmak için karındaş olmak gerektirdiğini ancak karşılıklı emek verdiklerinde öğrenirler. Küçük Tuncay'ın ağzından "anne" sözcüğünü döktüren Melek Hanım'ın emeğidir. Alev ve Ferit'in aşkını "zengin kız fakir oğlan" klişesinden kurtaran da verdikleri emektir. Yaşar Usta'yı Türk Sineması'nın unutulmaz işçisi yapan, patronun karşısında dimdik konuşuran emeğinden aldığı güçten, yaratmanın gücünden başka bir şey değildir. Yaşar Usta'nın evlerinden atıldıkları gün-

nün sabahı "Böyle bir günde işe mi gidilir?" sorusuna verdiği "Esas böyle bir günde işe gidilir!" yanıtı mülksüzlerin sermayeye yanıtı gibidir adeta. Bizim Aile filmini "buralı" ve aynı zaman da evrensel kılan etkenlerden biri kuşkusuz yoksulluğun tanıdıklığıyla açıklanabilir. Yaşar Usta'nın içine doğduğu hayatın kendisine sunduğu yoksulluğu alt etmek için bildiği tek yol hayatı yeniden üretmek, dayanışmak ve çıkarırsız sevmektir. Başkasının çocuklarını kendi evla-

dıymışçasına koruyup kollayanlar bir zaman sonra kendi sınıfından olanı da kardeş bileceklerdir... Dolayısıyla filmin 1976 yılında Taşkent Film Festivali'nde Özbekistan İşçi Konferansı'nun özel ödülünü kazanması da tesadüf değildir elbette.

Aslında yalnızca Yaşar Usta'nın ezberle bildiğimiz, onun gibi tonlamaya çalıştığımız repliği ile bile filmin sırrına ermek mümkündür:

"Bak beyim, sana iki çift lafım var. Koskoca adamsın. Paran var, pu-

lun var, her şeyin var. Binlerce kişi çalışıyor emrinde. Yakışır mı sana ekmekle oynamak? Yakışır mı bunca günahsız, çoluğu çocuğu karda kışta sokağa atmak, aç bırakmak? Ama nasıl yakışmaz? Sen değil misin öz kızına bile acımayan, bir damlacık saadeti çok gören. Anlamıyor musun beyim, bu çocuklar birbirini seviyor. Ama ben boşuna konuşuyorum. Sevgiyi tanımayan adama sevgiyi anlatmaya çalışıyorum. Sen büyük patron, milyarder, para babası, fabrikalar sahibi Saim Bey! Sen mi büyüğün. Hayır ben büyüğüm, ben, Yaşar Usta. Sen benim yanımda bir hiçsin, anlıyor musun? Bir hiç. Gözümde pul kadar bile değer yok. Ama şunu iyi bil, ne oğluma ne de gelinime hiçbir şey yapamayacaksın. Yıkamayacaksın, dağıtamayacaksın, mağlup edemeyeceksin bizi. Çünkü biz birbirimize parayla pulla değil, sevgiyle bağlıyız. Bizler birbirimizi seviyoruz. Biz bir aileyiz. Biz güzel bir aileyiz. Bunu yıkmaya senin gücün yeter mi sanıyorsun? Dokunma artık aileme. Dokunma çocuklarıma. Dokunma oğluma. Dokunma gelinime. Eğer onların kılına zarar gelirse ben, ömründe bir karıncayı bile incitmemiş olan ben, Yaşar Usta, hiç düşünmeden çeker vururum seni. Anlıyor musun? Vururum ve dönüp arkama bakmam bile."

Ve böylece Türk sinemasının en sahici, en inandırıcı işçi profilini çizmenin şanı Türk Tiyatrosunun ve Türk Sinemasının büyük emekçisine, tiyatro sahnesine ilk kez 1941 yılında Bakırköy Halkevi'nde çıkan ve kulağına fısıldanan "Tiyatro babanızın evidir, o kadar tabii ve samimi olun!" öğüdünü tüm tiyatro ve sinema yaşamında ezberde tuttuğu bir oyunculuk üslubuna dönüştüren Münir Özkul'a nasip olur. Başka bir deyişle çocuklarını sermayedar Saim Bey'e yedirmeyen Yaşar Usta'ya, öğrencilerini paragöz okul sahibine ezdirmeyen Mahmut Hoca'ya...

ELİF ÇONGUR TÜFEKÇİ

Hatırla sevgili, arkadaş, yoldaş

Bugünlerde izlediğimiz bir televizyon dizisinin adı hayli manidar: 'Hatırla Sevgili'. Dizi, ismiyle hem bireysel hem de toplumsal ilişkilerde belleğin önemine vurgu yapıyor. Dostluk Yardımlaşma Vakfı da hatırlatma çabasını belgesel sinema aracılığıyla izleyicilere aktarıyor. Vakıf Başkanı Akçam, "Unutmadıkça yaşatır, unutulmadıkça yaşarsın" diyor

Vakfınızın amaçlarından ve faaliyetlerinden kısaca bahseder misiniz?

Dostluk Yardımlaşma Vakfı 2000'de kuruldu. Kuruluşundan iki yıl öncesinde başlayan ve asıl olarak toplumda her geçen gün daha da egemen kılınmaya çalışılan hırsla, rekabete, çıkarıcılığa, benmerkezciliğe dayalı bencil, kendinden başka hiçbir şeye karşı sorumluluk taşımayan insan tipine, insan ilişkilerine karşı çıkan bir çabadır Dostluk Yardımlaşma Vakfı. Unutmaya, unutturulmaya, böylelikle yalnızlaşmaya ve yalnızlaştırılmaya karşı insani bir başkaldırıdır. Bu nedenledir ki, etkinliklerinin temel amacı, kardeşçe dayanışmaya, eşit ve özgürce paylaşmaya dayalı insan ilişkilerini geliştirmektir.

Bu amaç doğrultusunda şu anda 90 civarında üniversite öğrencisine burs veriyor ve onlarla "burs" adı verilen bir parayı değil birlikte yukarıdaki amaçlar için ortaklaşa davranabilmenin bilincini, hazzını paylaşıyor. Yirmiye yakın ailenin sıkıntılarını bölüşerek onların yaşam mücadelesine destek oluyor. Yine çok sayıda ilköğretim ve lise çağında öğrencinin eğitimini sürdürmesine katkıda bulunuyor. Bu insanların çoğu 12 Eylül dönemi başta olmak

üzere farklı dönemlerde sırf muhalif oldukları için, gidişata itiraz ettikleri için mağdur edilmiş ailelerin, insanlarımızın çocukları, yakınları, eşleri, dostları... Erişebildiği ve tek yanlı iane kabul etmeye değil karşılıklı dayanışma ve paylaşmaya gönüllü tüm insanlarla yaşamın her türlü sıkıntısını birlikte eksiltmeye, irili ufaklı tüm güzellikleri de elbirliğiyle çoğaltmaya çalışıyor.

Vakfımızın on yıllık serüveninin, geleceğe dair umutları kalmamış ya da örselenerek yıpranmış her kesimden insan için her şeye rağmen insandan umut kesmemek gerektiğini gösteren önemli bir esin kaynağı olduğunu düşünüyorum. Vakfı doğuran yolculuğa altı kişiyle başladık; bugün 600 kişinin gönüllü maddi ve manevi desteği ve somut işler üzerinden katkılarıyla yolculuğu sürdürüyoruz. Tek başına bu bile olmaz denilenlerin olabildiğinin, içeriği doğru tanımlanmış, çerçevesi net olarak belirlenmiş somut işler üzerinden

biraraya geldiğinde dağların bile delinebileceğinin kanıtı değil midir?

Unutturulanlar belgesel serisi fikri nasıl bir ihtiyaçtan ortaya çıktı?

Vakfın üzerine oturduğu 'etik'in en temel özelliklerinden biri, insana dair hiç bir şeyin, öncelikle de insanın kendisinin hiç bir şekilde unutulmaması, unutturulmamasıdır. Bu ilke insanı insan kılan en güçlü vasıflarımızdan birini 'vefayı' bağrında taşır. Bu yüzden biz hep deriz ki "Unutmadıkça yaşatır, unutulmadıkça yaşarsın." Eğer unutulmak istemiyorsan işe unutturmamakla başlayacaksın.

Hele de unutturulmak istenen ülkeyimizin bir tarihsel dönemi ise iş daha da ciddi hale gelir. Bu topluma, 1975-80 Türkiye'sinin gerçekleri yerine bir öcü masalı anlatıldı, belletildi ve bir daha yaşanmaması gereken bir "Korku Çağı" olarak belleğimizin karanlık odasına hapsedildi. Söz konusu dönem öncelikle bu vakfı kuran, içinde yer alan insanların büyük çoğunluğunun aynı zamanda kendi kişisel tarihlerinin de en önemli dönemi. Bizden kendi tarihimizin bu kesitinde yaşadığımız saldırıları, gördüğümüz işkenceleri, tanık olduğumuz katliamları, uğradığımız hak-sızlıkları unutmamız istendi. İnançları uğruna dövüşen, işkence görüp sakat kalan, yaşamlarını yitiren arkadaşlarımızı unutmamız istendi. En önemlisi bu ülkenin yüzü güleç, yüreği sevecen insanlarıyla birlikte yarattığımız tüm güzellikleri unutmamız istendi.

"Unutturulanlar Belgesel" dizisi işte tüm bunlara karşı durmanın yarattığı bir gereksinimden doğdu. 1975-80 Türkiye'sinin gerçeklerini o dönemi bizzat yaşayan, taraf ve mağdur olmuş insan-

ların doğrudan tanıklığıyla ve onların diliyle anlatmayı amaçladık. "Kan ve gözyaşı" diye unutturulmaya çalışılanların Maraş, Çorum vb. gibi yerlerde gerçekleştirilen faşist tertip ve katliamlar olduğunu; "anarşi ve kargaşa" diye belletilenlerin aslında halkın kendi iradesiyle gerçekleştirdiği Fatsa, Yeni Çeltik gibi doğrudan demokrasi güzellikleri olduğunu göstermeye çalıştık.

Belgesellerin yapım süreci kimler tarafından, hangi kaynaklarla yürütüldü?

Dizinin tek bir finans kaynağı vardır, o da Dostluk Yardımlaşma Vakfı üyelerinin ve yakın dostlarının kendi kişisel bütçeleridir. Ne yerli ne yabancı hiçbir kurum ya da kuruluşun bağış ya da destek alınmamıştır. 1000'e yakın insan parasını koyarak, evini açarak, arabasını vererek, tanıklar bularak, tanıkların konuşmasını sağlayarak, kendi kişisel arşivini açarak.... belgesellerin yapımına katkıda bulunmuş; yüzlerce insan belgeseller son halini almadan önce yapılan gösterimleri izleyip, öneri ve eleştirileriyle sürece katılmıştır. Yaşamında eline hiç kamera almamış, montajı, kurguyu yalnızca film jeneriklerinden bilen bizler yapım sürecinde bu işleri öğrenerek her biri 90'ar dakikalık dört belgeseli kotarmayı başardık.

Resmi tarihin 1975-80 arası dönemi nasıl anlatıldığını açıkladınız. Peki 12 Eylülcülerin bu dönemle ilgili asıl unutturmak istedikleri neler?

1975-80 arasında bu ülkede bir iç savaş yaşanmıştır ve savaşı çıkaran faşist güçler gerçekleştirdikleri faşist cinayet ve katliamlarla halkı teslim alarak toplumu bir "köle toplum" haline getirmeye çalışmıştır. Faşist güçlerin karşında yer alan devrimciler, solcular, halk güçleri ise ellerinde avuçlarında ne varsa teslim alınmaya, susturulmaya karşı direnmişlerdir. 12 Eylülcüler ve onların arkasındaki egemenler Maraş, Çorum gibi faşist katliamları, Abdi İpekçi, Doğan Öz, Bedri Karafakioğlu gibi yüzlerce aydının, demokrat insanın katledildiği cinayetleri unutturmaya "kan ve gözyaşı" diye üstünü örtmeye çalıştılar? Niye? Madımak'ta 35 aydın diri diri yakı-

labilsin diye. Uğur Mumcular, Muammer Aksoylar, Bahriye Üçoklar... daha niceleri katledilebilsin diye.

Fatsa'yı, Cumhuriyet tarihinin yegane doğrudan demokrasi örneğini yok ettiler ve böyle bir şeyin yaşandığını belleklerden silmeye çalıştılar. Niye? İnsanlar kendi iradeleriyle kaderlerini ellerine alarak, bugünlerini ve geleceklerini belirleyebileceklerini düşünemesinler, bunu hayal bile edemesinler diye!

Amasya Yeni Çeltik'te zarar ediyor diye devletçe kapatılmak istenen kömür madenine el koyarak 60 gün boyunca madeni işleten, yöneten; üreten; ürettiğini halka, halkın kurduğu komiteler eliyle satan; işletmenin zarar değil kar ettiğini kanıtlamakla kalmayıp asıl olarak üretenin bal gibi yöneten de olabileceğini egemenlerin gözüne sokan Çeltik işçilerinin mücadelesini, onların doğrudan demokrasiye dayalı bir sendikacılık anlayışını ilk kez hayata geçiren Yeraltı Maden-İş sendikalarını yok ettiler. Niye? Bu ülkede işçiler örgütlenmesin, en çok sarının sarısı bir sendikaya, grevsiz sözde hak aramaya razı olsunlar da parababaları zenginliklerine zenginlik katabilsin diye.

Tariş'i, Çimentepe'yi, Gültepe'yi ezdiler, yok ettiler ... Binlerce insanı zindanlara doldurup, onbinden fazla insanı işten atarak, varoşları zulüm altında inleterek, direnen halkın gözbebeği devrimcileri 12 Eylül darağaçlarında asarak... Ve hepsini unutturdular... Niye? İnsanlar bugünleri ve yarınları için mücadele edemesin, her şeyin parayla alınıp satılmasına karşı çıkmasınlar, gelecekleri ve çocukları için direnemesinler diye...

MAHMUT HAMSİCİ

Bedriye Yorgun
SES / KESK

Sokağın sinemasını yapmaya devam

3. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali'nin düzenleyici sendikalarından SES, Dev Sağlık-İş, Sine-Sen ve Hava-İş'in yetkilileriyle İşçi Filmleri Festivali ve örgütlenme çalışmalarında görsel araçların yeri ve önemi üzerine sohbet ettik

Sendikal çalışmada belgesel ya da kurgusal sinemayı kullanıyor musunuz?

Üyelerimizin ve iş kolumuzda yer alan tüm emekçilerin bilinç düzeyinin yükseltilmesi, mücadeleye etkin katılımlarının sağlanması ve emekçilerin iradelerinin ortaya konabilmesi açısından sendikal eğitim ve örgütlenme çalışmalarımızda, belgesel ve kurgusal sinemayı kullandığımızı söyleyebilirim. Çalışmalarımızda zaman zaman film gösterimleri yapmakta, bunu yazılı materyal ve sözlü açıklamalarla desteklediğimizde daha etkili sonuçlar alındığını görmekteyiz. Ancak belgesel ve kurgusal sinemayı şu an için yeterince kullandığımızı ne yazık ki söylemek çok zor.

Uluslararası İşçi Filmleri Festivali'nin düzenleyici kuruluşları arasındasınız, böyle bir çabayı neden gerekli görüyorsunuz?

Yaşadığımız dünyanın dününe, bugüne ve geleceğine emek cephesinden bakmak; yurt içinde ve yurt dışındaki

emekçi dostlarla iletişim kurmak ve dayanışmayı sağlamak; emekçi kültürüyle mücadele değerleriyle ve bu mücadeleyi sanat estetik ve felsefi değerlerle donatıp toplumla buluşturmak oldukça anlamlıdır. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali'nin, kâr amacı gütmeyen, telif hakkı talebi olmaksızın yarışmacı ve rekabetçi bir anlayışı dışlayarak emek eksenli bir bakış açısıyla emeğin sanatını en geniş kitlelerle ve sokakla ücretsiz buluşturması böyle bir organizasyon içerisinde yer almamız için yeterlidir. Sendikamız SES, ortaya çıkışı ve mücadele pratiği açısından aynı zamanda bir sokak hareketidir. Bu nedenle, sendikamızın, sanatı sokakla buluşturan bir organizasyonun içerisinde yer alması kadar doğal bir durum olamaz. Sokağın ve kavganın sinemasını hep birlikte yapmaya devam edeceğiz.

Kültür-sanat çalışmalarının emek mücadelesi açısından önemi sizce nedir?

Sanatın sınıf bilincinin oluşmasında bü-

yük önemi vardır. Emek hareketi mücadele pratiği içerisinde kendi müziğini, resmini, romanını, şiirini kısacası sanatını yaratmıştır. İşçi Filmleri Festivali'nin, emeğin sinemasının yaratılmasında evrensel bir rol oynayacağını düşünüyorum. Biz sendika olarak sanatsal faaliyetleri oldukça önemsemekteyiz.

Ekleme istedikleriniz?

Festival filmlerinden birinin görme engelliler için sesli betimleme ile sunulacak olmasının çok anlamlı olduğunu düşünüyorum. Bu çalışmanın bir örnek olmasını ve aynı zamanda engellilerin, kadınların, eşcinsellerin, azınlıkların yani tüm "ötekilerin" sesi olmasını diliyorum. Bu organizasyonun sanatsal ve toplumsal bakışın önemini, farkını açığa çıkardığına olan inancımı ifade etmek isterim. Bu festivale katkı sunan herkesin emeğine ve yüreğine sağlık diyorum. Emeği gören kamera, alın terine tanıklık etmeyi inatla sürdürmelidir.

ÖNDER ÖZDEMİR

Arzu Çerkezoğlu / DİSK Dev Sağlık-İş

Sendika hayatın her alanında olmalı

Sendikanızın etkinliklerini, kaydeden bir donanım ya da birim var mı?

Sendikamızın içinde öyle profesyonel bir birim yok. Çeşitli eylemlerimizi, etkinliklerimizi arkadaşlarımız amatör biçimde çekiyorlar. Bunun dışında Halkevleri Film Atölyesi belgesel çalışmaları başlattı. Bir süredir onlar toplantılara etkinliklere dair profesyonel olarak çekimler yapıyorlar. Bu işin sonunda güzel bir belgesel film çıkacak.

Festivalin düzenleyici kuruluşları arasındasınız. Bu çabayı neden gerekli görüyorsunuz?

İşçi Filmleri Festivali kavramı bizim için yeni. Bu sene üçüncüsü gerçekleştiriliyor. Bundan önceki etkinliklerde destekliyi kurumduk. İlk iki yıl yapılan festivalin gerek sendikal açıdan gerekse toplumsal muhalefet ve işçi örgütlenmeleri açısından anlamlı sonuçlar ortaya çıkardığını gördük. Bu yıl festivalde düzenleyici olarak yer alıyoruz. Çünkü biz işçilerin örgütlenmesinde işçi filmlerinin kitlelere ulaştırılmasının anlamlı olduğunu düşünüyoruz. İkincisi de sendikal örgütlenmeyi tek başına işçilerin sendikaya üye olması olarak algılamıyoruz. Sendikal örgütlenme çalışanların, işçilerin, bütün bir yaşamını örgütleyen bir çerçevede gerçekleşmeli. Biz

her iş yerinde ilk örgütlenmeye başlarken arkadaşlarımıza bunları anlatıyoruz. Sendikalı olmak demek sadece bir üyelik fişine imza atmak demek değil. Sendikalı olmak kendi yaşamımız hakkında her yönüyle söz sahibi olmak demek. Sendikalar işçilerin 24 saatini örgütleyen kurumlar olmalı. Sendikal örgütlenmeye böyle baktığımız için İşçi Filmleri Festivali'ni çok önemsiyoruz.

Sendikal çalışmalarda sinemayı kullanıyor musunuz?

Elimizden geldiği kadar kullanmaya çalışıyoruz. Eğitimlerimizde zamanında çekilmiş olan filmleri gösteriyoruz. Çünkü görsel araçların çok daha etkili olduğunu biliyoruz. Festival kapsamında yapılacak çalışmaların da önümüzdeki dönemde anlamlı birikimler ve araçlarla bize geri döneceğini düşünüyoruz.

Sinemanın sözlü ve yazılı iletişime göre avantajları ve dezavantajları neler?

Kalıcı bir bilinç oluşturma açısından avantajları fazla. Sendikal anlamda işçi mücadelesi açısından neler yapılmış, ne gibi sonuçlar yaşanmış gibi soruların cevaplarını buluyoruz. Bunu yazılı ya da sözlü olarak anlatmak pek mümkün olmuyor. Dolayısıyla görsel araçlar özellikle sinema bu konuda etkili.

CANDEĞER MURADOĞLU

Zafer Ayden / DİSK Sine-Sen

Eylem ve söz görselde

Etkinliklerinizi, eylemlerinizi, direnişlerinizi kaydeden profesyonel bir donanım ya da birim var mı?

Bizim öyle bir birimimiz yok. Bu iş için kadromuz ve olanıklarımız sınırlı. Ancak böyle bir gereklilik olduğunu hissediyoruz.

İşçi Filmleri Festivali'nin düzenleyici kuruluşları arasındasınız. Böyle bir çabayı neden gerekli görüyorsunuz?

Kendimizi devrimci bir sendika olarak tanımladığımız için bunun gerektirdiklerini yerine getirmek lazım. Bu alandaki çalışmaların emek eksenli olduğunu, emeği kapsadığını emeği yönlendirdiğini düşünürsek bunun gereği olarak yaptığımız çalışmalarımızın işçi ve emekçilerin yaşamında yaygınlaştırılması gerektiğine inanıyoruz. Bunu da emeğe özgü bir festival kanalıyla yapılacağına inanıyoruz.

Sendikal çalışmalarda belgesel ya

da kurgusal sinemayı kullanıyor musunuz?

Kısmen kullanabiliyoruz. Nitelikli, birçoğu işçi filmleri festivalinde gösterilen emek eksenli çalışmaların sergilenmesi bunların üzerinden bir tartışma yapılması ve buradan hareketle sendika çalışmalarının nasıl örgütlenebileceğini göstermek için bu tür çalışmalardan yeteri kadar olmasa da faydalanıyoruz. Çünkü elimizde donanımız yok.

Sinemanın sözlü ve yazılı iletişime göre avantajları ve dezavantajları neler?

Görsel olarak bir meseleyi anlatmak daha kolay. İnsanların bunu anlamasını sağlıyor. Çünkü görüntü daha basit bir anlatım şekli. Yani bu bütün duyularına, duygularına hitap eden bir şey. Görsellik, yanında eylemi ve sözü kendi bünyesinde taşıyor. Bu yüzden görsel destek önemli bir yer tutuyor.

CANDEĞER MURDOĞLU

Festivalin düzenleyici sendikalarından, DİSK Birleşik Metal-İş ve Türk-İş Petrol-İş yöneticileriyle şehir dışında olmaları nedeniyle söyleşi gerçekleştirilemedi. Okurlarımızın bilgisine sunarız.

Komisyon nasıl bir araya geldi?

Nevra Akdemir: DİSK/Limter-İş sendikasının çağrısıyla başladı. Temsiliyeti olan demokratik kitle örgütleri bir araya geldi. Bunlar arasında TMMOB İstanbul İl Koordinasyonu, İstanbul Tabip Odası ve İstanbul İşçi Sağlığı Enstitüsü var. Özellikle bu kuruluşların çağırılmasının nedeni iş kazalarına karşı belli bir tanıklıkları olması. Raporu oluşturma süreci Ağustos'taki ölümlerden hemen sonra başladı. Tabi daha önceden de birtakım iş kazaları oluyordu; ama bu kadar arda ardına ölümler gerçekleşmemişti. Ağustos'ta raporun hazırlama sürecine girdik. İş kazalarına dair somut veriler yani rapor ve belgesel çıktı.

Raporun içeriğinden bahsetmek gerekirse...

Nevra Akdemir: "Tuzla Tersaneler Gerçeği" adlı hazırlanmış olduğumuz rapor, iş kazalarının etrafında ördüğümüz bir çerçevede oldu. Aslında "İş kazası" kavramı içimize sinen bir kavram değil. Çünkü baktığımızda bu durumun kaza olup olmadığı konusunda ciddi sorgulamalara gidiyoruz. Bu rapor, iş kazaları bütününe odaklandı; ama konuyu geniş boyutlu olarak ele aldık. İşçilerin evlerinden, çalışma koşullarına hatta gidip geldikleri yol güzergahlarından tutunda gece çektikleri sıkıntılara kadar işçilerin sorunlarına dikkat çekmeye çalıştık.

Raporun yöntemine bakarsak diğerlerinden ayıran özelliği neydi?

Aslı Odman: Aslında iş kazaları üstüne pek çok rapor vardı. Başlangıçta kullandığımız rapor, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının hazırladığı raporuymuştu. Bu rapor istatistiklerden oluşuyordu. Ayrıca sektör bilgisi sadece sermayenin dilinden kurulmuştu. Kendi yaptığımız raporu sermayenin hegomonik dilinden biraz kurtarmak istedik. Çünkü amacımız yaşayan bir şey yaratmaktı. İş kazalarının 4 meslek grubundan tanıklarının olduğu fikrinden yola çıktık. Çünkü tanıklık bizim açımızdan önemli bir bilgiydi. Hekimler, avukatlar, iş kazası geçiren kişiler ya da onların yakınlarını ve son olarak da mühendislerin tanıklıklarına baş vurduk. Di-

Tuzla'nın öteki dili

Tuzla tersanelerinde meydana gelen iş kazaları rapor haline getirildi. DİSK/Limter-İş Sendikası, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği - İstanbul İl Koordinasyonu, İstanbul Tabip Odası ve İstanbul İşçi Sağlığı Enstitüsü Tuzla Tersaneler Bölgesi İzleme ve İnceleme Komisyonu'nu oluşturdu. Bu komisyon, "Tuzla Tersaneler Gerçeği" adlı bir rapor hazırladı. Nevra Akdemir, Aslı Odman ve Petra Holzer'in rapor ve rapor sonucu oluşan belgesele ilişkin söyledikleri...

şarında durduğumuz yabancılaştığımız değil de hissettiğimiz bizim sorunumuz haline getirdik. O yüzden iş yeri tanıklıklarını iş kazaları geçiren kişilerle ve yakınlarıyla mülakatları Aslıyla ben yaptım. Mühendis tanıklarının TMOK il koordinasyon toplantısına katılan Mühendisler aldı. İş yeri hekimlerini İstanbul Tabip Odasından, avukatların tanıklıklarını LİMTER İŞ in avukatları ele aldı. Yöntem açısından farklılık yaratan şey, hiç istatistik bilgi kullanmadık. Bizim tabanımız istatiki bilgilerdi; ama biz o bilgiyi dönüştürmek istedik. Sonuç olarak bu oluşturduğumuz bilgiyle kamuoyu yaratabildik. Gazetelere baktığımızda Ağustos ayının bilgisiyle bugünün bilgisi arasında dağlar kadar fark vardı. Biz gerçeğin kendisinden yola çıkarak bir şeyler yapmaya çalıştığımız için bir takım öngörülerde bulunabildik. Bu öngörülerle maalesef gerçekleşti.

Raporun işçiyeye karşı oluşturulmuş söylemleri kırdığına inanıyor musunuz?

Nevra Akdemir: İhracat söylemi artışı, büyüme fetişizmi bunların ne yazık ki sorgulanan bir şeye dönüşmedi ama birazcık olsun o işçiyeye yüklenen söylemi kırabildik çünkü hem ölen işçi hem de suçlanan işçi. Çünkü kendi dikkatsizliği yüzünden ölmüş oluyor. Bu çok ağır bir bedeldir. 'En azından biraz olsun bu işte sermayenin de payı olabilir mi'yi sorgu-

latmak önemli bir şeydi. Pek sonuca ulaşamadı ama ulaşmasını beklediğimiz şeyler oldu. TBMM' de alt komisyonların oluşması... kamuoyu baskısıyla bir yere gidebilirdi. Bunun bir yatırım fikri olduğu yerleşebilir. Bizim açımızdan önemli bir deneyim alanı olmasının nedeni birçok bir araya gelmeyen kurumun artık bir araya gelecek iş yapıyor olmasıydı. Çünkü bu işten herkesin canı yanmış.

Belgesele dönecek olursak belgeselin oluşma süreci nasıl gelişti?

Petra Holzer: Bin kelime yerinde bir resim daha çok şey anlatır "İşçiler, Gemiler ve Tersaneler Nereye?" diye 17 dakikalık bir belgesel yaptık. Bir hafta içinde bu belgesel hazırlandı. Bu film tam da raporun bitme aşamasında veriler kafamızda oturmuşken başladı. Sosyal tespitleri nasıl birleştirebileceğimizi düşündük. Çünkü belgeselin görsel dili vardı. raporun da yazılı bir dili. Bu konuda LİMTER İŞ sendikasının bazı çekinceleri oldu. onlar görüntülerde sendikal ifade tarzında daha doğrudan ifade arıyordu. Biz daha dolaylı, çarpıcı bir ifade bulmuş-tuk. Çünkü onlar oradaki direnişin pasif gösterilmemesi istedi. bizim amacımız ise yeni bir dil aramaktı. 70lerin zamanı geçmiş diye düşünüyorduk. bu yüzden alternatif bir dil kurmanın yollarını aradık. raporun dili bir kadın tarafından yazılmış-

tı. Belgesel içerisinde tamamen erkek sektörü olan tersanede, işçilerin işlerine devam etmesi kadınların örtük gizli rolü ortaya çıktı. Filmde ana aksamalarla daha çok Rukiye'nin eşini kaybetmesi bu olaydan sonra sendikayla ilişki kurma sürecini kapsıyordu. böylece tersanelere orada çalışan işçileri var eden içinde çelişkileri taşıyan kadın alanından bakmış olduk.

Nevra Akdemir: İşçilerin sosyal hakların emek maliyetlerinin bu kadar düşük olması, emek maliyetlerinin düşürmesi kadının üstüne daha çok yük bindiriyor. bunun görülmesi bizim açımızdan önemli. çünkü bu çalışma üretim alanını da evi de kapsıyor. bu durumu ortaya koymak gerekiyordu. Bu baştan bilemediğimiz bir şeydi. tamamen erkeklerin çalıştığı tersane sektöründe sektörün devam etmesini sağlayan bir kadın alanı var. ama onlar çalışmıyor sanılıyor. aslında türkiyenin büyük bir sektörünü finanse ediyor. bunu parasallaştırmadan yapıyor. ihracat fetişizminin altında bu da yatıyor.

Uluslararası İşçi Filmleri Festivali'nde gösterilecek olan belgeselden bahsederseniz...

Aslı Odman: İkinci belgesel film için yol yordam öğrenmiş olduk.neyi nereden çekeceğimizi öğrendik. ilk belgesel daha kapsamlı bir hal aldı. Beksav'ın yaptığı film işçilerin direnişi üzerineydi daha önce yapılan "Metal Yorgunluğu" bir iş günü üzerineydi. biz de rapordan sonraki dönüşümü yansıtmaya çalıştık. İş güvenliği ne demek bunu çıkarmaya çalışıyoruz. bu durumu günlük hayata dönüştürmeye çalışıyoruz. "TUZLA" belgeseli profesyonel ama ruhu hala amatör. Rapor için inceleme yaptığı yere girdiği DESAN koordinasyonu incelemesi olduktan sonra istediği çekimler yapıldı. Komisyon işiyle film yapabildikleri birbiriyle örtüşüyor. Bu da aslında bir kazanım raporun etkileşimiyle bu çekimler yapıldı. 8 tane tersan amaçlı firma var. orayı bir bölge olarak almak lazım.

Nevra Akdemir: Mekanın bu girilemez olması dayanışmayı artıran birşey oluyor. CANDEĞER MURADOĞLU

Eylem Ateş Türk-İş Hava-İş

Hollywood işçinin dilinden anlamaz

Çalışmalarınızda belgesel ya da kurgusal sinemayı kullanıyor musunuz?

Sendikal çalışmalarımızın eğitim ve kampanyalar ayağında sinemayı kullanıyoruz. Üyelerimiz için toplu film gösterimleri yaparak, onları ilgilendiren, sorunlarını içeren filmleri gösteriyoruz. Sinema hem toplu olarak izlenmesi hem de gerçekliği yeni bir bakış açısıyla, izleyenler için yeniden kurgulayarak onlara sunan görsel diliyle kitlelerinin daha kolaylıkla katılabildikleri bir iletişim sürecini başlatılması anlamında önemli bir yardımcı öğe.

Sendikanızda etkinliklerinizi, eylemlerinizi, direnişlerinizi kaydeden profesyonel bir birim veya donanım var mı?

Sendikamızda istihdam ettiğimiz ve sürekli hizmet aldığımız görselleri kayıt altına alan bir birim henüz yok. Fakat önemli olduğunu ve arşivlenmesi gerektiğini düşündüğümüz yürüyüş, toplu sözleşme görüşmeleri, toplantı, panel ve bunun dışındaki kitlesel etkinliklerimizi kayıt altına almak üzere dışarıdan profesyonel bir hizmet satın alıyoruz. Kronolojik olarak titizlikle hazırlanmış, görsellerden oluşan bir arşiv oluşturduk. Eğitimlerimizde kullanıyoruz. Bunun dışında sendikamızın belgeselini hazırlıyoruz. Özellikle yaşadığımız son toplu sözleşmemizdeki grev oylaması sürecini ve sendikamızla beraber Türkiye işçi sınıfının tarihinin de özetlendiği, son derece eğitici olacağını düşündüğümüz bu belgeseli ilerleyen zamanda sınıf kardeşlerimizle paylaşmayı ümit ediyorum.

Festivalin düzenleyicileri arasındasınız, bu çabayı neden gerekli görüyorsunuz?

Okumak kültür olarak çok içselleştirebildiğimiz bir kavram olamadı henüz. Özellikle işgücü piyasalarında çalışanların kendine ayırdığı vaktin yetersizliği önemli bir sorun, bunun yanında kitap, sinema vb. kültürel alanların tüketimi çalışanlar için lüks tüketim haline gelmiş durumda, bu nedenle işçilerin bilgiye ulaşımı yeni iletişim teknolojilerine rağmen giderek düşüyor. Kitleler bu süreçte popüler kültürün denetimine giriyor ve televizyon seyircisi olarak onları kendilerine yabancılaştıran tüketim kültürü içerisinde her şeyi unutmaya tercih ediyorlar.

Çalışanların gitmek için tercih ettiği filmlerinde ise popüleritesi ve gişe rakamları, reklamının yoğun yapıldığı filmler olması bu kültürün bir sonucu. Sinema sektöründeki tekelleşme tercih şansımızı kısıtlayan başka bir olgu. Emeğe yönelik ve gişe beklentisi son derece düşük belgesel ve filmlerin yapımcılar tarafından tercih edilmediği, finanse edilme noktasında zorluklar olduğunu biliyoruz. Bu anlamda popüler kültüre karşı muhalif bir kültürel hattın yaratılması için "İşçi Filmleri Festivali"nin oldukça önemli bir olanak sunduğuna inanıyorum. İşçileri kendi emek süreçlerinden nefret eder hale ge-

tiren, kendilerine yabancılaştıran kültür endüstrisinin popüler filmleriyle "akıl yitimi" yaşamlarını engellemek için onlara ayna tutan ve unuttukları tarihlerinin, değerleri yeniden anımsatarak geçmişten geleceğe uzanan bir mücadelenin parçası kılmak, kültürel bir dönüşüm yaşamlarını sağlamak muhalifler için önemli bir görevdir. Bu anlamda sinema en etkili iletişimsel araçtır. Başka bir dünyanın mümkün olduğunu işçilere ancak işçi filmleri anlatabilir, Hollywood filmleri değil.

Genel olarak kültür-sanat çalışmalarının emek mücadelesi, sendikal mücadele açısından önemi sizce nedir?

Toplumsal kültürü dönüştürme amacına sahip örgütlenmelerinin sanat ve kültürden uzak kalmaları olası değildir. Toplumsal mücadele kültürel bir birikim sürecine gönderme yapar, mücadele sürecinde kitlelere yeni bir dünyanın mümkün olabileceğini gösterirken, yeni bir dil ve eylem biçimi de yaratmaya çalışırlar. Sendikal mücadele açısından da kültür ve sanat alanının kullanımı kitlelerle daha iyi iletişim kurulmasının önünü açar. Kitleleri popüler kültür dışında onların yaşamıyla ilgili, sıradan insanların yaşamlarını konu alan ve var olan dünyanın dışında bir dünyayı yaratacak güce sahip olduklarını onlara anımsatan kültür ve sanat üretimleri, emek mücadelesinin toplumsallaşması için oldukça önemlidir.

Zonguldak'tan Paşabahçe'ye

Festival'de bu yıl Sevil Üzrek'in 1990 ve 1991 yıllarındaki dört ayrı işçi direnişini aktardığı fotoğraflarından oluşan 'Direnişin Gündelik Halleri' başlıklı sergisi de izleyicilerle buluşuyor. Üzrek, sergiye konu ettiği Zonguldak, Maga, Paşabahçe ve Çorum direnişlerinin hikâyesini gazetemize yazdı

Sekiz saat vardiyayla çalışan, kömür karasından sürmeli gözleriyle madencileri belgelemek üzere başladı fotoğraf yolculuğu. Girene "uğur ola" çıkana "geçmiş olsun" temennileri ve "Düşün, şimdi kazayı önleme sırasıdır. Unutma, seni evde bekleyenlerin var" uyarı tabelalarına karşın, üzerinde bayrak örtülü cenazelerin bir türlü önlenemediği madencilerin hikâyesiydi öncelikli dert. Zonguldak'ta yaşayanlar için madenden başka ekmek kapısı yoktu. Zonguldak, madencisi, esnafı, memuruyla mecburdu madene. Ve 1990 Kasım ayında, bütün Zonguldak sokaklardaydı. Ocakta yemeğini bırakan kadınlar, çocuklarıyla birlikte yürüyüşe katılıp, slogan atıp evlerine dönüyorlardı yine. Eylem gündelik yaşamın bir parçasıydı.

Ardından 1991 Ocak ayında, İzmir'ten bir direniş haberi duyuldu. Maga Deri Fabrikası'nda çalışan işçiler fabrikayı işgal etmişlerdi. Haksız yollarla, yasal tazminatları ödenmeden çıkarılmak istenen işçiler, iki ay süreyle işyeri yemekhanesinde yatıp kalktılar. Yemek masaları ve yere yatırılmış çelik dolaplar üzerine serilen battaniyelerle yataklarını oluşturdular. Ramazanı burada geçirdiler, oruç tuttular, ziyarete gelen aileleriyle, göz-

yaşları içinde bayramlaştılar.

Patronları Ali Şen'e başlardaki kırgınlık, giderek kızgınlığa dönüşüyordu: "Jandarma göndermiş üzerimize, gelinler bakalım" diyorlardı.

Derken Paşabahçe direnişi başladı 1991 Temmuz ayında. Karton kutulardan evler, barınaklar yaptılar fabrika bahçesine, bu kutu evlere pencereler açtılar. Can kattıkları camdan bardak-

larda çay ikram ettiler gelenlere. "Var ya abla, yirmi dört saat vardiyalı çalışırız biz, çay sigara içemeyiz ara verip de. Biz burada bir kent gibiyiz, güçlüyüz, desteğimiz var, esnaf-halk hep birlikteyiz. Kasap haber yollamış zaten, etler kokacak diye." Beykozluk ortak özellik, tıpkı Zonguldaklılık gibi.

"Ah işte bilmiyoruz ki, o zaman

Zonguldak'ta grevler olduğunda şalter indirmek varmış."

1991 Ağustos ayı, Çorum Bayat köyü, Karakaya madenleri. İşveren kızgın, ateş püskürüyor. "Kimse elebaşısı öne çıksın" diye bağıyor. "İşçi komple çıktı" diye gülerken anlatıyor Muhammed. "Ben sendikalı işçi istemem, hepiniz ... olun gidin" sözüyle, çantalarını alan işçiler, önce işyerinin yakınındaki düzlükte direnişe başlıyorlar. Sonra işverenin sınırlarını işgal etmeme düşüncesiyle "Direniş Tepesi" efsanesi başlıyor.

Yalnızca üzerlerindeki gömlekle direnişe başlayan işçiler, zamanla burada bir dağ köyü kuruyorlar. Derken bir gece bir araba geliyor, aşağı yolun başına. Arabanın farları önce yanıyor, sonra sönüyor. Sonra bir kurşun uçuyor havada, bir işçinin montunu delip geçiyor.

"Ana avrat, çoluk çocuk, kundakta yatan bebeğe bile yahu... Çoğu o zaman ağlamıştı yahu..." derken gözleri doluyor bir işçinin. Bu sergi, artık işçiler sendikalı olduğu için işten atılmasın, jandarmanın kurşunu işçinin yakınından geçmesin, kundakta yatan bebeğe küfredilmesin diye, yalnızca anımsamak için hazırlandı.

SEVİL ÜZREK

Festival Kazım Koyuncu'yla 'karşı yakada'

Uluslararası İşçi Filmleri Festivali'nde bu yıl İstanbul'da gösterimler Kazım Koyuncu Kültür Merkezi sayesinde Anadolu yakasına da taşındı. Merkezin kurucu sekreteri Özge Ozan, kültür merkezinin hikâyesini gazetemiz için kaleme aldı

25 Haziran 2005'te kaybettiğimiz Kazım Koyuncu'nun ismini taşıyan Kültür Merkezinin kuruluşunu hazırlayan süreç, ailesinin, Kazım Koyuncu'nun stüdyo ortamında kaydedilen şarkılarını yayınlama kararı alması ve Halkevleri'nin böylesi bir albümün, Kazım Koyuncu'nun yaşamı boyunca savunduğu insani, toplumsal, sanatsal değerleri bugüne ve geleceğe taşımakta köprü oluşturabileceği fikriyle albümün yapımcılığını üstlenmesi ile başladı.

Halkevleri, "Dünyada Bir Yerdeyim" adını taşıyacak albümün çıkış sürecinde, bu albümle açığa çıkacak tüm değer ve olanakların, Kazım Koyuncu'nun müziğini ve eşitliğe, özgürlüğe, barışa ve halkların kardeşliğine inancını yaşatacak ve yaygınlaştıracak; sanat ve kültür alanında tüm bu değerlerle kaynaşmış bir üretim ve paylaşım sürecini yaratmayı ve sürekliliğini sağlamayı amaçlayacak bir Kültür Merkezi'nin oluşturulmasına aktarılacağını açıkladı. Kazım Koyuncu Kültür Merkezi (KKKM), ancak, bu fikri benimseyen herkesin kolektif emeği, düşüncesi ve yaratıcılığı ile yaşam bulabilirdi. Çok sayıda insan, KKKM gönüllüleri olarak merkezi kurmak üzere yola çıktı.

Merkez gönüllülerinin ilk ortak çalışması ise, çalışmaların sürdürüldüğü binanın Haziran 2007'de kiralanıp Kültür Merkezi'ne dönüştürülmesi için gereken tadilatın yapılması oldu. Kültür Merkezi gönüllüleri, projenin hazırlanmasından, gerekli olanakların yaratılmasına ve işçiliğine kadar dört aylık tadilatın her aşamasında birebir yer aldı. 20 Eylül 2007'de yapılan dernek başvurusunda emeği geçen 123 kişi kurucu üye oldu.

Kültür Merkezi çalışma ilkeleri ve anlayışı gönüllülerin yaptıkları tartışmalar sonucu belirlendi. Kültür Merkezi tüm işleyişinde kolektif düşünsel ve pratik üretimin desteklemeye, üretilenlerin paylaşımının sağlanacağı, toplumsal yaşamın öznesi olan insanların, sanatsal-kültürel üretim süreçlerinin ve bu süreçlerin yönetiminin de doğrudan oluşturucusu, öznesi ve denetleyeni haline geldiği bir biçimi üretmeye, hayata geçirmeye çalışıyor.

Kültür Merkezi'nde atölye başlıkları, atölyelerin içerik, program ve çalışma yöntemleri belirli sanat disiplinlerinde çalışma yapmak isteyen ve Kültür Merkezi'nde o çalışmaların kurulmasını talep eden gönüllülerin biraraya geldikleri hazırlık toplantıları

ile belirleniyor. Atölye çalışmalarında herkes için eşitsiz koşullarda belirginleşmiş olan bilgi, yetenek, bilinç ve emeğin; kolektif bilgiye, yeteneğe, bilince ve emeğe dönüşmesi amaçlanıyor.

Atölye katılımcılarından herhangi bir maddi bedel talep edilmediği gibi atölye çalışmalarında bilgi ve deneyimlerini paylaşacak olan eğitmen ve atölye yürütücüleri de çalışmalara gönüllü olarak katılıyorlar. Mayıs ayı itibarıyla merkezde Şan, Bağlama, Piyano, Yan Flüt, Gitar, Perküsyon, Keman, Davul, Tulum ve Temel Müzik Eğitimi Atölyeleri, Sinema, Fotoğraf, Yaratıcı Drama, Resim, Felsefe ve Edebiyat Atölyeleri çalışmalarını sürdürüyor.

KKKM bu yıl İşçi Filmleri Festivali'ni destekleme kararı aldı. Çünkü, emeğin hiç olmadığı kadar değersizleştirildiği bir ortamda "dünyadaki en önemli değer emektir, yaşam emek demektir" demekten vazgeçmeyen ve hep emekçilerin, kenarda kalmışların, yoksulların yanında olan Kazım Koyuncu'nun ismini taşıyan bir kültür merkezi olarak tüm dünyadan emekçilerin yaşamlarını ve mücadelelerini görünür kılan bu festival bizim de festivalimizdir.

Festival artık 'üretime geçti'

İşçi Filmleri Festivali'nin İstanbul'da Ahmet Soner ile birlikte yürütüldüğü Film Atölyesi dört haftalık çalışmasını tamamladı. Katılımcılara film yapımı konusunda temel bilgi ve beceri kazandırmayı hedefleyen atölye katılımcıları çok sayıda film projesi üretti. Daha kapsamlı bir Film Atölyesi planlamaya karar veren atölye katılımcıları bir araya gelmeye devam ediyor. Biri belgesel ve biri de kısa film olmak üzere iki projeye öncelik vererek çekim hazırlıklarına başladı.

Katılımcıların kısa sürede kaynaşmasını sağlayan ve proje üretme konusunda cesaretlendiren atölyenin bu başarısında sevgili Ahmet Soner'in rolünün büyük olduğu katılımcıların ortak görüşü. Bu arada atölye çalışmalarına katılarak bilgi ve deneyimlerini paylaşan; Sinan Güngör ve Emrah Dönmez'e teşekkürlerimizi sunuyoruz ve sözü katılımcılara bırakıyoruz.

Ahmet Soner

Festivalin 3.sünün yapıyor olması bu işin tuttuğunu gösteriyor. Sonra, Ankara, İstanbul, İzmir ve birçok şehir daha var ve oralara yayılması da hoş bir şey. Tabii ayrıca ben neden hoşlandığımı da söyleyeyim. Beş yıl önce Abdullah Baştürk İşçi Öyküleri Yarışması yapmaya başladık ve hala devam ediyor ve beş kitabı basılmış durumda. İşçi Filmleri Festivali'nin de yapıyor olması ayrıca iyi bir gelişme oldu. Bu zaten benim hep arzuladığım bir şeydi. İşçi öykülerinden sonra işçi romanlarına ve ardından da işçi senaryoları ve ardından da işçi filmlerine geçecektik.

Türk sinemasında 6000'in üzerinde konulu film çekilmiş bugüne kadar. Aralarında çok az işçi filmi var. Bunları taradığımız zaman doğrudan doğruya işçi sınıfı ile ilgili filmlerin sayısı iki elin parmaklarını geçmiyor. Bu açıdan baktığımızda da işçi filmleri festivalinin her yıl yapıyor olması işçi sınıfı konulu film yapmayı özendirme açısından da çok önemli ve bu işlevi yerine getireceğine inanıyorum.

Süheyla Ekemen

'Göze alabildiğimiz bedel kadar özgürüz' gerçeğinden ve onurlu her insanın en önemli değerlerinden biri olduğunu düşündüğüm özgürlükten yola çıkarak öncelikle şunu söylemeliyim ki, günlük hayatımızda özgürlüğü yakalayabildiğimiz sınırlı mekanlardan biri Film Atölyesi. Ne öğrendiğimden daha çok neden buradayıma gülümser yanıtlar bulabildiğim bir ortam. Çocukken hayatı anlamaya, anlamlandırmaya, belki de çekilebilir kılmaya bir araç gördüğüm sinema zamanla tutkularımdan biri haline dönüştü. Ama şimdi; işçi filmleri festivali, sinema seminerleri ve en son film atölyesi ile sinema anlayışım yeni bir kimlik kazandı. Göstermenin ve görmenin belirli bir sorumluluğu var. Bir yalanı gerçek, bir doğruyu yanlış gibi gösterebilirsiniz, gördüğünüz her şeye inanabilirsiniz. Ya da durur her şeyi sorgularsınız. Sorgulayabilmek için bence bilmeli ve özgür düşünmeliyiz. Film atölyesi öncelikle bunu sağladı bende. Önceden seyretmiş olduğum hemen hemen her filmi bir kez daha seyretme şansım ve zamanım olabileceği keşke. Şimdi yüreğimle görebildiğimi, bir başkasına nasıl gösterebileceğimin peşindeyim. Böyle bir filmi bir gün çekebileceğime inanıyorum. Bir kişi seyretse bir dünya demek. Teşekkürler film atölyesine, teşekkürler Sayın Ahmet Soner'e ve teşekkürler isimlerinden önce gözleriyle tanış olduğum arkadaşlara.

Evrin Tosun

Bu atölyenin bana çok şey katmış biliyorum. Hele şimdi film çekecek olmak bana heyecan veriyor ve kendimi iyi hissediyorum.

Metin Uğumlu

Bu tür atölyelerin çoğalması gerekiyor. Sanatın tek elde toplanmaması gerekiyor. Biraz daha amatör bir çalışmanın gerekli olduğunu düşünüyorum. İşçi olarak gündelik olarak yaşadığımız sıkıntıları, çelişkileri ve çatışmaları görsel olarak ekranda görmek beni

mutlu ediyor. Bu anlamda işçi filmlerinin sendikalarda ve diğer işçi kesimlerinde gösterilmesi çok önemli. Bu filmleri sınıfa taşımamız ve sınıfın da kendi hayatını ekrandan görmesi gerekiyor.

Özgüç Çeçi

Yaşanmış olanın ekranda gösterilmesi için bunun bir skandal olması gerekmiyor bence. Hayatımızda karşılaştığımız ve yaşadığımız zorlukların, aslında hayatın kendisinin en basitinden perdeye yansıtılması gerektiği taraftarıyım. Bu atölyeye hayatın farklı alanlarından gelen insanlarla, işçilerle bir arada olmak ve beraber üretmek için geldim. Projeler kısmına geçmek beni heyecanlandırıyor. Devam etmesini diliyorum.

Ebru Çayır

Sinema her türlü mücadele alanını aktarmak açısından büyük olanaklar sunuyor. Atölyeyi bireysel olarak bir tohum gibi niteliyorum. dört haftalık bir şeye başlarken, bir şeyin çıkabileceğini ve benim de bunun içinde olabileceğimi düşünmezken şimdi ileriye dair birçok proje oluştu kafamda. atölyemizde işçi arkadaşların da olması ve anlattığımız insanların kendi kendilerini anlatma şansının onlara verilmiş olması ek olarak mutluluk verici oldu.

Gülrihan Dinç

Yıllardır tiyatro ile uğraşıyorum, sinema sektöründen kişiler ve kurumlarla yakın ilişkilerim var. Bu atölye öncesinde herhangi bir Sinema Atölyesine katılmadım. İşçi Filmleri Atölyesi, sinema ile ilgili bir altyapı edinmek açısından bana çok daha sıcak, çok daha yakın geldi. Hem işçi sınıfına dair filmlerin üretiliyor olması hem işçi sınıfının sorunlarını dile getirmesi hem de işçi sınıfının kendi ait olduğum sınıf olması ve dünyadaki değişim dinamiğinin sınıfsal temeli olması nedeniyle bu atölyeye geldim. Bu ve benzeri özgür üretim alanlarının çok daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum. İşçi Filmleri Atölyesi dünya

üzerinde yaşanan sorunsalları vizörden bakarak etik, estetik kaygılarla aktaracak; bu öncelikli olarak benim için önemli bir kazanım diye düşünüyorum ama en çok da sektör için büyük bir kazanım olacaktır, tabii ki sektör bu süreci yakalayabilirse. Verimli ve düzeyi yüksek alternatif bir atölye oldu, çok daha uzun süreli olmasını istedim. Emeği geçen herkese teşekkür.

Meryem Oruç

Görselliğin her yerde olduğu böyle bir dönemde emekçilerin sesinin solğunun çıkmaması beni rahatsız ediyordu. Film sektöründen insanlar ise hep, "pahalı, yapılamaz, edilemez" diye konuşuyorlardı. Kendi kendime hep bunlar yalan söylüyor diye düşünüyordum. Buraya geldikten sonra gerçekten yalan söylediklerini daha çok düşünmeye başladım. Umarım bu çalışmalar devam eder ve bu atölyeler çoğalır ve onları susturabiliriz. Çünkü kendi ayaklarımız üzerinde durduğumuz zaman gerçekten bir şeyler yapabiliriz diye düşünüyorum.

Merthan Özcan

Egemen sınıfın sanat üzerinden de bal gibi gerçekleştirmekte olduğu propagandası, yani egemen fikirlerini yayma ve kalıcılaştırmadaki becerisi karşısında bizim de ezilenlerin yaşamlarını dert edinen, başka bir dünya düşleyen insanlar olarak tam da adı üstünde göğsümüzü gere gere işçi filmleri çekmemiz, festivallerini düzenlememiz gerekiyor.

Başta bu nedenden ötürü, bu atölyede bulunmaktan çok memnunum. Hem sinemayı seven hem de başka bir dünya isteyen, ezilenlerden yana saf tutan insanlarla birlikte olduğumu görmek beni fazlasıyla mutlu etti, ediyor. Ama asıl büyük keyif çoğu benim gibi özellikle teknik bilgisi yetersiz ama öğrenmeye gerçekten hevesli arkadaşlar olarak birlikte, kolektif bir şekilde öğrenecek ve üretecek olmamız.

Ve gördüğüm kadarıyla bunu gerçekleştireceğiz. Çıkaracağımız film - evet, belki birçok eksikliği, kusuru olacak- ama bizim olacak ve 'doğru' bir film olacak. Doğru bir iş yapmış olacağız!

Nezir Bağcı

Atölye deneyimim olmadığı için sıkıcı olacağını düşünmüştüm. Ancak atölyedeki samimi ortam ve Ahmet Hoca'nın mizahi üslubuyla anlattığı öykülerden sonra ikinci ve daha kapsamlı atölyeyi sabırsızlıkla bekliyorum.

Pınar Garip

Söylenecek çok şey var aslında atölyeye dair. Özetle tamamen amatör olan benim için bir ufuk çizgisi niteliğinde. Yine de yetmedi daha uzun ömürlü olması dileğiyle.

Ankara yeni sürprizlere hazırlanıyor

Bu yıl Uluslararası İşçi Filmleri kapsamında Ankara'da oluşturulan İFF Film Atölyesi, 3-24 Nisan tarihleri arasında, her biri sinemanın farklı alanlarına ilişkin dört çalışma gerçekleştirdi. Atölyeye düzenli katılan 55 kişiye senaryo, kamera kullanımı, kurgu ve ilgili bilgisayar programlarının kullanımı bilgilerini içeren sunumların yapıldığı dört ayrı çalışma ile İFF Ankara Film Atölyesi gelecekte yapacağı daha kapsamlı çalışmalar için önemli bir zemin hazırlamış oldu. 5-6 Mayıs tarihlerinde akademisyenler eşliğinde film okumaları yapacak olan atölye, gösterilen ilginin de etkisiyle şimdiden yakın gelecekte gerçekleştireceği çalışmalarını programlamaya başladı.

Uluslararası İşçi Filmleri Festivali'nin hedeflerinden biri olan üretken zeminler yaratma çabasının yansıması olarak oluşturduğumuz İFF Ankara Film Atölyesi, sinemanın değişik alanlarına yönelik pek çok bilgi aktarımının yanı sıra kendi kimliğine yakışır sınıfsal içerikli çeşitli projelere imza atmayı hedefliyor.

Festivalin geleceği açısından da önemli bulduğumuz atölye çalışmalarının yaratacağı dinamizmin, yoksulların kendi yaşam savaşının bilgisini yine kendi elleriyle ürettikleri yeni zeminler yaratacağına olan inancımızla, hepimize kolay gelsin...

ÖZGÜR TÜFEKÇİ

Sinema engellilerin de hakkı

Ömer Kavur'ur yönettiği "Yusuf ile Kenan", bu yılki festivalde görme engelli izleyiciler için sesli betimlemeli olarak sunulacak. Sesli betimlemeyi yapan Boğaziçi Mithat Alam Film Merkezi ile işbirliği içindeki Engelsiz Erişim Grubu Gönüllüsü ve Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Öğrencisi Kenan Önalan'la sesli betimleme hakkında konuştuk

Türkiye'de sesli betimleme pek bilinmeyen bir yöntem. Öncelikle bu yöntemin nasıl ortaya çıktığından bahsedebilir misiniz?

Görme engellilerin oluşturduğu "Engelsiz Erişim" fikir kulübü olarak film izlerken yaşadığımız sıkıntıları nasıl aşabileceğimiz yolunda harekete geçmeye karar verdik. Sonuçta biz engellilerin bağımsızlığından yanayız, çünkü bağımlı olmak insan gelişimini durduran bir olay. Görme engelli bir kişinin istediği zaman, kimseye ihtiyaç duymadan film izlemesi neredeyse imkânsız. İnternette yurtdışında sesli betimlemenin nasıl işlediğini araştırdık. Bu araştırmaların sonucunu Boğaziçi Mithat Alam Film Merkezi'ne götürdük. Burada son derece duyarlı ve ilgili bir yaklaşımla karşılaştık. Böylelikle gönüllü bir işbirliği süreci başlamış oldu.

Sesli betimleme süreci nasıl işliyor?

2006 yılının Temmuz ayından itibaren bu işin dilini, teknik altyapısını oluşturmaya başladık. Aktif olan 10-15 kişi. Öncelikle Kanada'dan bir film örneği geldi, onu beraber izleyerek mantığı oturtmak için bir metin oluşturduk. Sonra filme simultane tercüme yapıldı. Bundan sonraki adım ise kurgu oldu. Film zaman kodlaması yöntemiyle ayrıştırıldı, dialog geçen bölümler belirlenip metin yazıldı. Tabii bu metinler kısa anlatımlarla, izleyiciyi sıkmadan oluşturu-

ruldu. Burada filminden kopmamak, orjinalinden uzaklaşmamak, geri plan seslerini ve müzikleri öldürmemek çok önemli. Kasım 2006 tarihinde de ilk kez sesli betimleme yapılan bir film tanıtımı yaptık. Bu konuda bize Gürkan Uygun, Umut Aral, Ceyda Düvenci gibi değerli oyuncular çok yardımcı oldu. Kayıp Balık Nemo, Kabadayı, Sis ve Gece, Cenneti Beklerken gibi filmlere sesli betimleme yaptık.

Sesli betimleme yapılan bir filmi izlemenin görme engelli biri için diğer filmlerden farkı nedir?

Görme engelli biri normal bir filmin tek başına izlediğinde ancak %20'sini anlayabilir. Oysa sesli betimlemeli bir filmin %90'ını anlamak mümkündür. Çünkü özellikle son dönemde görsellik sinemada daha da ağır basmaya başladı. Yanınızda biri size filmi anlatırken yardımcı olsa da detayları mutlaka kaçırmıyorsunuz. Size önemli gelmeyen bir ayrıntı belki de benim filmi bambaşka şekilde algılamama yol açacak. Oysa hayat detaylarda gizlidir. Görme sorunu olmayan biri ancak sesli betimlemeli bir filmi izlerse bizlerin neler kaçırdığını anlar. İşin güzel tarafı sesli betimleme yapan veya böyle bir film izleyen bir insan zamanla bu farkındalığı gündelik hayata da yansıtıyor.

Türkiye'de sesli betimlemenin yayılması ve profesyonelleşmesi için neler

yapılabilir?

Daha önce de bahsettiğimiz gibi hepimiz bu işte yeniyiz ve bu yöntemin dilini deneyerek oluşturuyoruz. Ancak bu dil ve işin mantığı oturduktan sonra gönüllülükten çıkararak profesyonel hale gelebilir. Çünkü gönüllü bir çalışmayla yılda 100 filmi geçmeniz imkânsız. Bizim için üç önemli hedef var: Piyasada satılan filmlere sesli betimleme yapılması, vizyondaki sinema filmlerine sesli betimleme yapılması ve dijital kanallarda sesli betimleme seçeneğinin yer alması. DVD ile bu işe başladık ama en önemlisi sinema. Sinemada kimseyi rahatsız etmeden, kimseye ihtiyaç duymadan ku-

laklıkla film izleyip, çıkışta yanımızdaki arkadaşımızla filmi tartışmak bir lüks olmamalı.

Neo-liberalizmin en büyük tehlikesi tek bir insan tipi yaratması ve buna uymayan insanların engelli veya eksik sayılması. Kapitalizm beraber yaşamayı, empati kurmayı unutturuyor. Biz "Herkes Farklı Herkes Eşit" mantığından yola çıkarak çalışmaya başladık. Bu hedeflerimizi başararsak bizler de gündemi takip edebilir, kimseye bağımlı olmadan kültürel anlamda kendimizi geliştirebiliriz.

NEVRA ERTEN / PINAR HOCAOĞULLARI

Auteur sineması deyince akla gelen isim

Türk sinemasının geri kalmışlığı entelektüel içki ortamlarının olmazsa olmaz mezelerinden biridir. Laf buradan uzanıp Türkler'in rönesansı es geçmesine, memlekette heykel ve resim geleneği olmamasına gider ve alkol oranının artışıyla paralel olarak düşen sağlıklı cümle kurma yetisi arasında meddah geleneği ile stand up arasındaki bağlantılar kurulur. Mevzu 'suret' yapmanın yasak olduğu dinle sanat yapmanın zorlukları konusunda hemfikir olunarak tatlıya bağlanır ve masa dağılır.

İş bu noktaya varmadan birinci argümanı biraz derinleştirilen yere göğe konamayan 'sinemada Muhsin Ertuğrul yıllarının bir saatten sonra bir ilerlemeden çok 'mevcudu koruma'ya (1941 yapımı "Kahveci Güzeli" filmi sinema açısından aşağı yukarı 32. CHP Kurultayı'nın politikada kabul ettiği şeye denk gelir) dönüştüğünü görürler. Buradan uzayıp yaşını almış tiyatrocuların birbirlerini aşağılamak için hatırlattıkları 'seks filmleri furyası', arkasından gelen şarkıcı filmleri ve 80'lerin bir kısmına ve 90'ların başına denk gelen, halk

arasında 'sanat filmi' olarak anılan 'kendine soyut' yapıtlarla basit bir kronolojik takip yapılabilir.

Bütün bu silsilenin arasında derdi, tasarısı, söyleyecekleri olan ve üstüne sinema yapmayı da bilen bir kısım adam ayrılır ki diğerlerinden Ömer Kavur'un ismi de tartışmasız o listenin içindedir. Aynı Türkiye'de auteur sinema' listesinde oldukça saygın bir şekilde yer aldığı gibi.

İnsanın iç dünyasına dair incelemeleri siyah ve beyazı keskin çizgilerle ayırmadan kullanan Kavur, klişe bir deyimle sıradan görünen kahramanlarının derinlerinde yatan sıradışılığı öne çıkarır. Zaten karakterleri de alışılmadık derecede kompleksir. "Anayurt Otelinde" hayatını bir binanın içine hapsedmiş Zebercet'in dışarı gösterdiği oturaklı duruşunun arkasında yatan güçsüzlüğü, "Gizli Yüz"de her karakterin sahip olduğu hikayeler ve filmin tamamına yayılan yalnızlık hissi, "Akrebin Yolculuğu"nda saat tamircisi Kerem'in bir yandan da kendini bulmayı amaçlayan arayışı ve hatta "Ah Güzel İstanbul"da hayat kadını Ceva-

hir'in klişelerin alabildiğine dışında yer alan duruşu ve kendisinden başka hiç kimse tarafından tekrar tanımlanmasına izin vermediği 'iyilik' anlayışı...

Yolculuk, arayış ve iletişimsizlik temalarını ısrarla ve büyük bir başarıyla işleyen Kavur'un sinemasına dair belki de en can alıcı noktalardan biriyse yönetmenin derin dehlizlere dalarken bir yandan da sükunetin sürekliliğini baştan sona korumasıdır. Öykülerini yarı-gerçeklik hissini koruyan, uzun ve sakin planlar, fluya kaçan renklerle beraber anlatır (En azından son iki filmine kadar). Gerçi katıldığı bir panelde, kendisine yöneltilen, filmlerindeki sürrealite ile ilgili soruya 'Ben anlamam o kısımdan sadece film yaparım' kavline sinema öğrencilerinin bulunduğu ortamda popüler kabul edilebilecek bir cevap vermişliğine şahit olmuştuk. Ama benzeri bir cümlenin Luis Bunuel'in de ağzından çıktığı ve kendisi fark etse de etmese de gerçeği yansıtmadığı göz önüne alındığında sanırım sorun edecek birşey yok.

MEHMET İREN

Yusuf ile Kenan

1979, 80', Türkiye

Yönetmen: Ömer Kavur, **Senaryo:** Ömer Kavur, Onat Kutlar

Görüntü Yön: Güneş Karabuda

Müzik: Çağdaş Araştırma Grubu

Oyuncular: Cem Davran, Tamer Çeliker, Yalçın Avşar, Hakan Tanfer Babaları kan davasına kurban giden iki kardeş, tek akrabaları olan amcalarını bulmak için İstanbul'a gelir ancak bula-mazlar. Sokaklarda geçen günlerin ardından yolları bir çocuk çetesiyle keşişir. Ağabey Yusuf çeteye katılırken, Kenan dürüstlükten yanadır ve alın teriyle bir işte çalışmak için çaba gösterir.

Ödüller: Uluslararası Milano Film Festivali Büyük Ödülü (1980)